

سقوط جنگی مسکن دبی

رکود و بلا تکلیفی در زنجیره فولاد
کیوان جعفری پهرانی
تحلیلگر ارشد بازار بین‌المللی

با گذشت بیش از ۵ ماه از شروع جنگ و نوسانات بازار، اثرگذاری اولیه تنش‌ها در معاملات و تقاضا تا حد زیادی کاهش یافته است. با این حال، نگرانی‌ها و عدم اطمینان همچنان بر بازار سایه افکنده و فعالان این صنعت را با چالش‌های جدی مواجه کرده است. در واقع، بخش قابل توجهی از این نگرانی‌ها به مسائل صادرات، قوانین جدید بورس و تغییرات نرخ ارز مرتبط است. یکی از مهم‌ترین رخدادهای نیمه اول سال، بحث «اسنپ‌ک» و نوسانات شدید قیمت دلار بعد از آن بود که منجر به جهش ناگهانی نرخ ارز شد.

این اتفاق، اگرچه بر برخی فعالیت‌های اقتصادی تاثیر گذاشت، اما نگرانی‌های بنیادین فعالان بازار فولاد را کاهش نداد. شرایط بازار به گونه‌ای است که هرچند تولیدکنندگان برای یک دوره کوتاه از کارت‌های اعتباری و سایر ابزارهای مالی بهره‌مند شدند، اما تجار و صادرکنندگان همچنان با مشکلات جدی مواجه هستند. از جمله عوامل موثر در نگرانی‌های کنونی، قوانین جدید مرتبط با بورس کالا است. پیش‌بینی شده بود که زنجیره فولاد به تالار دوم بورس منتقل شود، اما این انتقال به صورت کامل انجام نگرفت و بسته به نوع محصول، درصد انتقال متفاوت است.

بر اساس مشاهدات، هرچه محصول به سمت محصولات نهایی نزدیک‌تر باشد، درصد ورود آن به تالار دوم بیشتر می‌شود. این وضعیت بر رفتار صادرکنندگان و فعالان بازار اثرگذار است و پیش‌بینی می‌شود که این مساله در بهمن ماه باعث افزایش نرخ دلار شود. با توجه به اعداد فعلی، انتظار می‌رود که نرخ ارز از بهمن به بعد روند صعودی داشته باشد و جهش‌های قیمتی دور از انتظار نباشد. عملکرد کارت‌های اعتباری و ابزارهای مالی مشابه برای تولیدکنندگان، اگرچه موثراً خبر خوبی بود، اما برای تجار مشکلاتی ایجاد کرد. بسیاری از صادرکنندگان محصولاتی را خریداری کرده بودند، چه از بورس و چه از شرکت‌های دولتی یا خصوصی و توقف استفاده از کارت‌های یک بار مصرف باعث شد که محموله‌ها بلا تکلیف بمانند. این وضعیت نه تنها مشکلات لجستیکی ایجاد کرده و برخی از کشتی‌ها با دمووراز چند صد هزار دلاری مواجه شدند، بلکه بر اعتماد خریداران و بازار خارجی نیز تاثیر منفی گذاشته است.

بسیاری از کشتی‌ها و محموله‌ها بدون مشتری و بلا تکلیف مانده‌اند و این موضوع رکود بازار را تشدید کرده است. جالب آنکه برخی از این محموله‌ها خریدار خارجی و قرارداد قطعی داشتند، اما عدم امکان تحویل ایجاد عدم اطمینان در بازار شده است. فعالان بازار اکنون با وضعیتی مواجه هستند که نه تنها صادرات کشور دچار اختلال شده، بلکه اعتماد تجار و مشتریان خارجی به ثبات بازار کاهش یافته است. در واقع، وضعیت فعلی از برخی جهات حتی بدتر از پایان جنگ ۱۲ روزه تیسر ماه آذرایی می‌شود؛ زیرا در آن زمان بازار به سرعت به شرایط طبیعی بازگشت، درحالی که امروز مشکلات ساختاری و قانونی و ناترازی بین تولید و عرضه باعث ادامه بلا تکلیفی شده است. بحث کانتی صادرات در مرداد ماه و محدودیت‌های اعلام‌شده برای کارت‌های یک بار مصرف، اگرچه جدی گرفته نشد، اما اکنون اثرات آن به وضوح دیده می‌شود. صادرکنندگان با مشکل مواجه شده‌اند و این امر باعث رکود و کاهش انگیزه برای سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی صادراتی شده است.

بر اساس گزارش‌های اولیه، روند صادرات زنجیره معدن و فولاد در سه‌ماهه سوم سال، که گزارش آن در دی ماه منتشر خواهد شد، نشان خواهد داد که صادرات در این دوره به شکل قابل توجهی کاهش یافته است. انتقال بخشی از معاملات به تالار دوم بورس، اگرچه وعده داده شده بود، نتوانست به‌طور کامل عملیاتی شود. حتی در مورد محصولاتی که به تالار دوم منتقل شدند، سهم محصولات پایین‌دستی بیش از ۸۰ درصد نیست و هرچه به سمت محصولات بالادستی برویم، سهم کاهش یافته و حتی به ۲۰ درصد می‌رسد. این توزیع نامتوازن باعث شده که اطمینان در بازار به شکل کافی برقرار نشود و نه تنها فعالان بخش بالادستی، بلکه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات نهایی نیز با عدم قطعیت مواجه باشند.

وضعیت فعلی بازار نشان می‌دهد تا زمانی که قوانین به‌صورت کامل اجرا نشده و ناترازی بین عرضه و تقاضا اصلاح نشود، بهبود قابل توجهی در شرایط صادرات رخ نخواهد داد. انتظار می‌رود در سه‌ماهه چهارم سال، با بهبود نسبی وضعیت انرژی، رفع برخی مشکلات لجستیکی و شفاف شدن قوانین، شرایط بازار کمی بهتر شود. اما واقعیت آن است که اکنون صادرات کشور در رکود نسبی قرار دارد و برای بازگشت به شرایط پایدار به زمان و سیاست‌گذاری درست نیاز است. در این میان، فعالان بازار باید توجه داشته باشند که پیش‌بینی جهش دلار از بهمن ماه به بعد ناشی از ترکیبی از عوامل قانونی، ساختاری و اقتصادی است و نمی‌توان آن را صرفاً به عوامل سیاسی یا نوسانات کوتاه‌مدت نسبت داد. روند فعلی نشان می‌دهد که بازار با عدم اطمینان و رکود مواجه است و سیاست‌های دستوری یا وعده‌های ناقص نمی‌تواند مشکل را حل کند.

در نهایت می‌توان گفت، برای بازگشت به شرایط متعادل و افزایش اعتماد صادرکنندگان و تجار، نیاز است که قوانین بورس به‌طور کامل اجرا شود، ناترازی بین عرضه و مصرف محصولات زنجیره فولاد اصلاح شود و مشکلات لجستیکی و انرژی نیز مدیریت شود. تنها در این صورت می‌توان انتظار داشت که صادرات مجدداً رونق بگیرد و بازار داخلی و خارجی همزمان از ثبات نسبی برخوردار شوند.

فصل ترخیص نهاده‌ها

اظهار نظر معاون برنامه‌ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی درباره مشکلات حفظ امنیت غذایی در کشور است...

صفحه ۲

تهران بهشت «دودزا» هاشد

در چنین شرایطی معاونت حمل‌ونقل شهرداری از اجرای طرح زوج و فرد در ب منزل و حتی لغو اثرگذاری مجوز...

صفحه ۴

چرا ترمز برقی‌ها کشیده شد؟

در این گزارش دو نکته مهم درباره فرصت‌سوزی ورود برقی‌ها و هیبریدها مورد تاکید قرار گرفت...

صفحه ۶

سقوط جنگی مسکن دبی

کریم حسن پور - دو نشانه کلاسیک «حالت اضطرابی بازار»، به شکل کاملاً محسوس در املاک دبی مشاهده می‌شود. قیمت مسکن در دبی طی دو هفته اول جنگ علیه ایران، بیش از یک‌سوم کاهش پیدا کرد. سرما به‌گذاران خارجی بی‌میل شده‌اند و غول‌های ساختمانی حاضر به تخفیف دورقمی هستند.

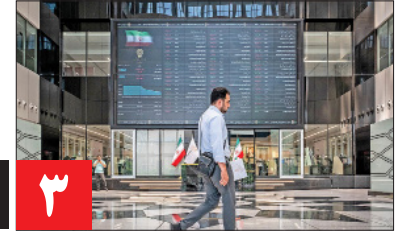
بر اساس گزارشی از رویترز، با گذشت بیش از یک ماه از شعله‌ور شدن آتش جنگ ایالات متحده و اسرائیل علیه ایران، بازار املاک دبی نخستین نشانه‌های سستی و عقب‌نشینی را آشکار کرده است. گزارش‌های تحلیلگران از سقوط آزاد حجم معاملات حکایت دارد و زمزمه‌های کاهش قیمت از سوی مشاوران املاک، بیش از هر زمان دیگری به گوش می‌رسد. این نبرد نظامی میان تهران و جبهه مقابل که موجب شش پایگاه‌های آمریکا و کشورهای حاشیه خلیج فارس از جمله امارات متحده عربی را هدف قرار گیرند، تصویر نمایان دبی را به عنوان «بهشت امن» ثروتمندان جهان با چالش جدی مواجه کرده است.

تحلیلگران موسسه «گلدمن ساکس» در تازه‌ترین یادداشت خود برآورد کرده‌اند که حجم معاملات ملکی در امارات طی ۱۲ روز نخست ماه مارس، روزهای ابتدایی جنگ، نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۳۷ درصد و در مقایسه با ماه پیش از آن، ۴۹ درصد کاهش یافته است. واکنش‌های میدانی و بررسی پیام‌های رد و بدل شده در شبکه‌های اجتماعی نشان می‌دهد که برخی مالکان، برای گریز از شرایط بحرانی، به تخفیف‌های سنگین ۱۲ تا ۱۵ درصدی روی آورده‌اند. به عنوان نمونه، در یکی از کانون‌های اصلی شهر، فروشی‌هایی در مجاورت برج خلیفه برای فروش فوری ملک خود، قیمت را از ۷۲۵ هزار دلار به ۶۵۰ هزار دلار تقلیل داده است. همچنین در گروه‌های تخصصی سرمایه‌گذاری که تنها یک هفته پس از آغاز درگیری‌ها شکل گرفته‌اند، آمار تکانی در منطقه اعیانی «پالم جمیرا» با ۱۵ درصد تخفیف نسبت به ارزش واقعی، به بهای ۲ میلیون دلار برای فروش نقدی عرضه شده است.

بر اساس این گزارش، رونق بی‌سابقه املاک در امارات همواره آینه تمام‌نمای بلندپروازی‌های دبی بوده است؛ با این حال، حتی پیش از آغاز این تنش‌ها نیز تردیدهایی درباره اشباع بازار پس از پنج سال رشد مداوم وجود داشت. اکنون این جنگ، بزرگ‌ترین آزمون تاریخی برای بازاری است که حیثیتش به ورود مستمر مهاجران ثروتمند و سرمایه‌گذاران تشنه معافیت‌های مالیاتی به ویژه در بخش املاک گره خورده است.

بازار سهام نیز از این توفان در امان نمانده است و ارزش سهام غول‌های ساختوساز با ریزش شدیدی مواجه شده است؛ تا جایی که سهام شرکت «عمار»، معمار برج خلیفه، از زمان آغاز درگیری‌ها بیش از ۲۶ درصد سقوط کرده است. «گلدمن ساکس» گزارش می‌دهد که ارزش کل معاملات نهایی شده در این ماه نسبت به فوریه به نصف تقلیل یافته است؛ کاهش‌هایی که حتی از دوران سیل‌های ویرانگر ۲۰۲۴ دبی یا تنش‌های مقطعی پیشین نیز سهمگین‌تر توصیف شده است. همزمان، تحلیلگران «سیتی‌بانک» هشدار می‌دهند که تداوم جنگ، ریسک بزرگی برای نرخ رشد جمعیت دبی است و می‌تواند خریداران بین‌المللی را فراری دهد. آنها پیش‌بینی خود از رشد جمعیت را از ۴ درصد به تنها ۱ درصد تنزل داده و در بدبینانه‌ترین سناریو، احتمال افت سالانه ۷ درصدی قیمت املاک را تا سال ۲۰۲۸ مطرح کرده‌اند. علی‌رغم این آمارهای نگران‌کننده، جلودگیری کنند آنها معتقدند که جریان معامله همچنان در لایه‌های زیرین بازار جاری است. «عمران شیخ»، موسس شرکت «بلک‌ووک»، در این باره می‌گوید: «هرچند آستانه تحمل ریسک در میان افراد متفاوت است، اما داده‌ها نشان می‌دهند که چرخ معاملات کاملاً متوقف نشده است. ما همچنان مشتریانی از آفریقا داریم که در جستجوی شکار فرصت‌های خرید در ماه‌های آتی هستند»

بر اساس همین گزارش، «همیناشو کاندولال»، مدیرعامل «اساس

ورود شاخص بورس به کانال ۳،۴ میلیاردی

مسیر چهار گانه تامین خوراک

محرومیت در انتظار مهاجم استقلال؟

کویتال» نیز به رویترز اعلام کرد: «بسیاری از سرمایه‌گذاران اماراتی و هندی در کمین نشستند تا املاکی را که به دلیل ترس یا اضطراب از تخفیف‌های کلان عرضه می‌شوند، به صورت نقدی خریداری کنند». در نهایت، «محمد العبار»، بنیان‌گذار شرکت اعمار، با لحنی خوش‌بینانه تاکید دارد که فعلاً کسی حاضر به عقب‌نشینی رسمی از قیمت‌ها نیست. «توصیف خان»، رئیس شرکت سازنده مسکن ۱۰ میلیون درهم همچنان مانند لایه‌های زره‌پوش در برابر توفان‌های ژئوپلیتیک ایستاده است. حتی با آغاز تنش‌های ایران در اواخر فوریه ۲۰۲۴، این بخش کوچک‌ترین نشانه‌ای از ضعف نشان نداد. تنها در ژانویه ۲۰۲۴ نزدیک به هزار معامله فوق‌لوکس ثبت شد و داده‌های پس از آغاز بحران نیز تداوم همین رفتار را تایید می‌کنند. صندوق‌های ثروت ملی و دفاتر سرمایه‌گذاری خانوادگی منطقه که معمولاً «پول‌های گرفته» خریداران این بخش می‌شوند، نه‌تنها از دبی خارج نشدند، بلکه نقدینگی جدید به این بازار تزریق کردند. برای این گروه، دبی همچنان امن‌ترین پناهگاه سرمایه در خاورمیانه باقی مانده است.

در نقطه مقابل بخش متوسط بازار با بازه قیمتی ۱،۲ تا ۳،۲ میلیون درهم بیش از همه تحت فشار قرار گرفته است. خریداران این بخش که عمدتاً خانوارها و سرمایه‌گذاران متوسط‌القدر هستند، در هفته‌های ابتدایی بحران واکنشی محتاطانه نشان دادند. لغو بازدیدها، تاخیر در امضای قراردادهای چانه‌زنی‌های سنگین برای کاهش قیمت‌ها روندی کاملاً مشهود شد. در همین دوره، معاملات فروش واحدهای دست‌دوم نسبت به پیش از بحران حدود ۴۶ درصد کاهش یافت و میانگین قیمت‌ها در بازار بازده اجاره‌ای (برابر درآمد اجاره به قیمت ملک) از ۶ تا ۹ درصدی ارائه می‌دهد؛ مطابقت دارد. بخش پیش‌فروش نیز بیشترین نااطمینانی را تجربه می‌کند. پروژه‌هایی که تحویل آنها سال‌ها طول می‌کشد، اکنون بیش از همیشه در کانون سنجش ریسک خریداران قرار گرفته‌اند. اگرچه توسعه‌دهندگان تلاش دارند با تمدید اقساط، تخفیف‌های محدود و طرح‌های پرداخت بلندمدت، جذابیت پروژه‌ها را حفظ کنند؛ اما فضای تردید باعث شده معرفی پروژه‌های جدید به‌طور محسوس‌تری کند شود.

با این حال، برخی از تحلیل‌ها نشان می‌دهد که نمی‌توان تمامی تحولات اخیر را تنها به جنگ نسبت داد. بازار دبی پیش از تنش‌های فوریه ۲۰۲۴ نیز نشانه‌های بیش‌گرمایی را بروز داده بود. موسسات معتبری مانند بوی‌اس و فیچ پیش از آغاز درگیری‌ها، دبی را در میان شهرهایی با ریسک بالای حباب قرار داده و حتی احتمال یک اصلاح ۱۰ تا ۱۵ درصدی را پیش‌بینی کرده بودند. از این منظر، جنگ بیشتر نقش «شتاب‌دهنده» را داشته تا عامل اصلی؛ روند طبیعی سرد شدن بازار را سرعت بخشیده، نه اینکه مسیر بازار را تغییر داده باشد. به بیان دیگر، بخشی از افت قیمت‌ها در هفته‌های نخست جنگ، در حقیقت بازگشت منطقی بازار به سطوح واقعی بوده است.

در میان این تلاطم‌ها، بازار اجاره به‌طور قابل توجهی ثبات مانده است. اگرچه حجم قراردادهای جدید در هفته‌های اول جنگ حدود ۵۰ درصد کاهش پیدا کرد، اما نرخ‌های اجاره در آپارتمان‌های یک‌خوابه و دوخوابه تقریباً ثابت ماند. این ثبات نتیجه ساختاری بودن تقاضای اجاره است. دبی همچنان بازده اجاره‌ای (برابر درآمد اجاره به قیمت ملک) از ۶ تا ۹ درصدی ارائه می‌دهد؛ رقمی که به‌طور معناداری بالاتر از بازارهایی نظیر هند یا شرق آسیاست. بنابراین حتی اگر جریان خرید و فروش با وقفه کوتاه‌مدت مواجه شود، جریان درآمدی بخش اجاره همچنان پایدار و قابل اتکا باقی می‌ماند. مرور تاریخچه بازار املاک دبی نشان می‌دهد که تمامی شوک‌های گذشته - از بحران مالی ۲۰۰۸ تا بهار عربی، از پاندمی کرونا تا جنگ اوکراین - الگوی مشابهی داشته‌اند: اصلاحی موقت سپس بازگشت بازار. تفاوت مهم امروز با سال ۲۰۰۸ در این است که اکنون نظارت‌های ریزا بسیار سخت‌گیرانه‌تر شده، اتکای بازار به وام‌های بانکی به حداقل رسیده و پروژه‌های جدید تنها با پشتوانه نقدینگی واقعی پیش می‌روند. این ساختار، ریسک سقوط گسترده را به‌شدت کاهش داده است.

گذشت بیش از یک ماه از شعله‌ور شدن آتش جنگ ایالات متحده و اسرائیل علیه ایران، بازار املاک دبی نخستین نشانه‌های سستی و عقب‌نشینی را آشکار کرده است.

▼ **حذف ارز ترجیحی برنج خارجی**

وزیر جهاد کشاورزی خبر از حذف ارز ترجیحی ۲۸۵۰۰ تومانی برنج داد و افزود: از این پس ارز مورد نیاز واردات برنج با ارز مرکز مبادله تأمین می‌شود. حذف ارز ترجیحی برنج در شرایطی اجرایی شد که در ماه‌های گذشته شاهد شدت گرفتن التهاب در بازار برنج بوده‌ایم و واردات با ارز ترجیحی نیز تاکنون نتوانسته از شدت گرانی بکاهد. هرچند انتظار می‌رود با حذف ارز ترجیحی شاهد افزایش ورود این محصول به کشور باشیم.

به گزارش مهر، غلامرضا نوری قزلبچه وزیر جهاد کشاورزی درباره گرانی لبنیات در بازار گفت: فقط این وزارتخانه متولی قیمت‌گذاری شیر خام است. وزیر جهاد کشاورزی افزود: قیمت اقلام مشمول هم از سوی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان تعیین می‌شود. نوری قزلبچه ادامه داد: نظارت بر قیمت این اقلام در بازار هم بر عهده وزارت جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و نیز سازمان تعزیرات حکومتی است. نظارت در حال انجام است و رصد اقلام از سوی متولیان انجام می‌گیرد.

نوری قزلبچه درباره جبران زیان دامداران به دلیل شیوع تب برقی سوبه جدید، عنوان کرد:به طور قطع دامداری‌های صنعتی دام‌های خود را بیمه کرده‌اند و در این خصوص مشکلی ندارند. وی افزود: با ورود سوبه جدید این ویروس، کار گروه ملی تشکیل شد و یک سری منابع از سوی دولت مصوب شد. اقدامات مناسب برای واکنش سریع در حال انجام است و با همکاری بخش‌های خصوصی و دولتی تب برقی در حال کنترل است. وزیر جهاد با اشاره به تأمین واکنس مورد نیاز کشور تصریح کرد: واردات به اندازه مورد نیاز انجام شده است. همچنین تولید واکنس این ویروس در داخل کشور آغاز شده و بخش دولتی و خصوصی در آن مشارکت دارند.

وزیر جهاد کشاورزی گفت: با وجود تمام تلاطماتی که در کشور وجود دارد از جمله خشکسالی، بخش کشاورزی توانسته رونق تولید خود را حفظ کند. نوری قزلبچه با اشاره به احتمال ۶۰ درصدی هجوم ملخ صحرایی به نوار جنوبی کشور گفت: سلامت مواد غذایی موضوع مهمی است‌س‌چه برای مصرف داخل و چه صادرات. از این رو، وزارت جهاد کشاورزی به دنبال تأمین مواد تکنیکالی با کیفیت بالا برای تولید سموم استاندارد برای مقابله با آفات گیاهی است. وی ادامه داد: به طور قطع کشاورزان حاضر هستند سموم با کیفیت را خریداری کنند اگر چه با قیمت بالاتر اما به شرط اینکه از تأثیر آن بر فراوانی بیشتر مطمئن شوند. در این راستا باید توجه ویژه فعالان به کار خود ادامه دهد و آموزش درست مصرف سموم چه به لحاظ

زمانی، میزان و کیفیت را به کشاورزان اطلاع‌رسانی کند. نوری قزلبچه با اشاره به رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در مبارزه با آفات گیاهی گفت: هدف ما به حداقل رساندن مصرف سموم شیمیایی و استفاده از آفت‌کش‌های بیولوژیک و سازگار با محیط است. وی اضافه کرد: اقدامات و برنامه‌ریزی‌های لازم برای مقابله با حمله ملخ صحرایی و بیماری‌های دام، به ویژه بیماری برقی، مورد بررسی قرار گرفته است. بنابراین از ماه‌ها قبل اقدامات مقابله‌ای شامل اخذ مصوبه هیات‌دولت،مکاتبه با دستگاه‌های مرتبط مانند سازمان برنامه و بودجه و وزارت کشور و آمادسازی تجهیزات، سموم و ماشین‌آلات انجام شده است. همکاری با سازمان مدیریت بحران نیز برای اجرای سریع و موثر مقابله انجام گرفته است. وزیر جهاد کشاورزی با اشاره به همکاری‌های بین‌المللی در این راستا، عنوان کرد: منش دولت همکاری شفاف و دقیق با تمام نهادهای بین‌المللی از جمله فاو است. ما سعی داریم نقش کمتری در این همکاری داشته باشیم و با به اشتراک گذاری اطلاعات و داده‌ها از تجربیات آنها استفاده کنیم. وی یادآور شد: با تمام تلاطمات موجود در حوزه‌های مختلف مثل خشکسالی، تولید در بخش کشاورزی ورود خود را حفظ کرده است. کالای اساسی در بازار به وفور وجود دارد و مشکلی در تأمین کالاهای اساسی نداریم.

.....

.....

▼ **ضرورت بازتعریف سیاست‌های باغبانی در عصر کم‌آبی**

تغییرات اقلیمی، گرمایش جهانی و عدم مدیریت صحیح منابع آبی در گذشته، منجر به ایجاد چالش‌های متعددی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی کشور شده است. در حال حاضر، یکی از مهم‌ترین راهکارها برای مدیریت صحیح منابع آب خاک و در عین حال، تأمین امنیت غذایی کشور، اصلاح الگوی کشت گیاهان زراعی و باغی و اصلاح الگوی تولید محصولات دامی و شیلاتی است. اصلاح الگوی کشت و تولید محصولات کشاورزی در سال‌های اخیر به یکی از کلیدی‌ترین موضوعات سیاست‌گذاری کشاورزی تبدیل شده است؛ موضوعی که دیگر یک توصیه فنی یا موضع اختیاری نیست، بلکه ضروری مهم برای مدیریت پایدار بحران آب و فرسایش خاک، کنترل آبریزی و تأمین امنیت غذایی محسوب می‌شود. خوشبختانه یکی از رویکردهای مهم اخیر وزارت جهاد کشاورزی، سیاستگذاری برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی الگوی صحیح کشت و تولید محصولات کشاورزی است. یکی از این رویکردها و برنامه‌ها، اصلاح الگوی تولید محصولات باغبانی است که دارای پیچیدگی‌های زیادی است، زیرا سیاستگذار تلاش دارد هم از زاویه محدودیت آب و هم از زاویه نیاز کشور به تولید میوه‌های پرمصرف و جلوگیری از خروج ارز وارد بحث شود. همین دوگانه (محدودیت آب از یکسو و ضرورت کاهش واردات از سوی دیگر)، باعث شده است تصمیم‌گیری درباره توسعه باغات در مناطق مختلف پیچیدگی بیشتری پیدا کند.

قفل ترخیص نهاده‌ها

◀ **مریم لطفی** – نهاده‌های دامی هم‌اکنون در بنادر شمالی و جنوبی موجود است، اما به دلیل عدم تأمین ارز، ترخیص آن معطل مانده است.

از سوی دیگر، مشکلات ساختاری و سیاستگذاری‌های موزای و متضاد نهاده‌ها، خود را در فرآیند ترخیص و توزیع نهاده نیز نشان داده‌اند. برای مثال، واردات نهاده‌های دامی در چهار ماه اول ۱۴۰۴ نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش داشته است. همچنین برخی محموله‌ها هنوز در بنادر و لنگرگاه‌ها در انتظار تخلیه و دریافت مجوز گرم‌کی هستند. در عین حال روند تخصیص ارز برای واردات این نهاده‌ها و اولویت‌بندی توزیع در سامانه داخلی به‌گونه‌ای بوده که هم تأخیر زمانی در تحویل خوراک ایجاد شده و هم توزیع چندان عادلانه نبوده است.

گرم‌ک و سازمان‌های هم‌عرض نیز به‌جای هماهنگی افقی، عملاً در چیدمان مقررات با هم تقابل پیدا می‌کنند. یک بخش سخت‌گیری فنی را بسالا می‌برد، دیگری بخش تعهدات ارزی را تغییر می‌دهد و این نوسان بین مقررات باعث می‌شود فعال تجاری دید روشنی از زمان‌بندی ترخیص نداشته باشد. اگر این وضعیت، یعنی تأخیر در ترخیص و تخصیص نهاده و همچنین نبود شفافیت در توزیع، ادامه یابد، بازار گوشت و مرغ احتمالاً در ماه‌های آتی با کمبود عرضه و رشد بیشتر قیمت مواجه خواهد بود؛ اتفاقی که فشار بر سفره خانوارها را تشدید می‌کند.

در این میان باید اشاره کرد که تدابیری برای تسهیل ورود نهاده‌های دامی به منظور تأمین امنیت غذایی کشور در نظر گرفته شد. برای مثال، در روزهای پایانی آبان ۱۴۰۴، هیات وزیران با مصوبه‌ای ورود کالاهای اساسی شامل برنج، روغن نباتی، گوشت قرمز، جو، ذرت، کتچاله و حبوبات از مسیر استان‌های مرزی را مجاز اعلام کرد. همچنین شنیده‌ها حاکی از آن است که بر اساس بخشنامه سازمان توسعه تجارت در راستای رفع موانع تجاری و تسریع در فرآیند ثبت‌سفارش کالا، تمامی کنترل‌های مربوط به تخصیص ارز از جمله فرآگیری در صف تخصیص یا احراز وجود تخصیص ارز در مرحله ارسال اطلاعات به گرم‌ک در سامانه جامع تجارت متوقف شده است.

اظهارنظر معاون برنامه‌ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی درباره مشکلات حفظ امنیت غذایی در کشور است؛ مشکلی که به گفته فعالان تجاری، ریشه در عدمهماهنگی میان وزارتخانه جهاد کشاورزی و بانک مرکزی دارد. به عبارتی دیگر، واگرایی در سیاستگذاری و اقدامات این دو نهاد و همچنین پارچسآ ماندن تخصیص ارز ۲۸۵۰۰ تومانی در نهایت به تأخیر در ترخیص نهاده‌های دامی در گرم‌کات کشور منجر شده است. معاون برنامه‌ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی با اشاره به آنکه ثبت‌سفارش معادن جهاد کشاورزی است و تخصیص ارز بر عهده بانک مرکزی، گفت: اگر ثبت‌سفارش نهاده‌ها بیش از نیاز انجام نمی‌شد، امروز با بحران بسیار بزرگ‌تری مواجه بودیم. این در حالی است‌س‌که وزیر جهاد کشاورزی درباره تأخیر در ترخیص نهاده‌ها که توسط معاون خود مطرح شده بود، گفت: این نهاده‌ها به تدریج در حال ترخیص و ورود به بازار هستند. تأخیر در تأمین ارز رفع شده و فرآیند واردات و توزیع نهاده‌ها روانه در حال انجام است، بنابراین هیچ نگرانی در تأمین نهاده وجود ندارد. اما تضاد میان اظهارات مسؤولان به همین نقطه ختم نشد. چندی پیش، اخباری مبنی بر توقف واردات و عرضه نهاده‌های دامی، آن‌هم به ناچار توسط یکی از شرکت‌های تأمین‌کننده نهاده‌های دامی منتشر شد که گفته می‌شود انحصاری‌بودن عرضه این نوع نهاده‌ها منجر به توقف واردات و عرضه شده است.

در وضعیت فعلی، تأخیر در ترخیص نهاده‌های دامی، به‌ویژه ذرت و کتچاله سویا، به شکل محسوسی فشار را بر زنجیره تولید گوشت، مرغ و سایر محصولات پروتئینی افزایش داده است. برخی مرعداران و تولیدکنندگان طیور گزارش می‌دهند که برای ادامه تولید مجبور به تهیه نهاده از بازار آزاد، آن‌هم با دوای سه برابر قیمت مصوب شده‌اند. این افزایش هزینه تأمین خوراک دام، در نهایت به رشد قیمت تمام‌شده تولید منجر می‌شود یا تولیدکنندگان در بسیاری مواقع مجبور به عرضه محصول با زیان خواهند شد.

موج تازه تعدیل نیرو در شرکت‌های بزرگ جهانی

نوسان رشد روی خط صفر

درصد می‌رسد.

رشد منفی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص

براساس بخش دیگری از گزارش نتایج حساب‌های ملی فصلی مرکز آمار ایران، رشد محصول ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه نهایی آمده است. پس از ثبت رشد منفی ۱٫۱ درصدی در هزینه مصرف نهایی خصوصی فصل بهار، در ۶ ماه ابتدایی سال ۱۴۰۴ نیز رشد منفی ۱٫۲ درصدی را ثبت کرد. هر چند میزان کاهش در فصل تابستان ۱۴۰۴ نسبت به فصل بهار کمتر بوده است اما همچنان هزینه مصرف نهایی خانوار روندی نزولی را طی می‌کند که می‌تواند هشداری از کاهش مصرف در اقتصاد باشد. این موضوع عمدتاً از نااطمینانی به شرایط اقتصادی و افزایش تقاضای احتیاطی و در نتیجه کاهش مصرف خانوار ناشی می‌شود. در قسمت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص نیز در فصل بهار اکت منفی ۱٫۹ درصدی را ثبت کرد که نسبت به رشد کم رقم ۰٫۷ درصدی سال ۱۴۰۳، اکت قابل‌توجهی را نشان می‌دهد. تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به عنوان موتور رشد اقتصادی برای فصل‌های آتی شمرده می‌شود. این جزء در ۶ ماه نخست سال جاری اکت بیشتری را نیز نشان می‌دهد و رقم منفی ۳٫۴ درصدی را ثبت کرده است که می‌تواند هشداردهنده باشد. این نشان می‌دهد که تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در فصل تابستان همچنان کاهش یافته است و تغییر محسوسی در بهبود روند آن مشاهده نمی‌شود. تشکیل سرمایه در ماشین‌آلات و ساختمان در ۶ ماه ابتدایی سال جاری نیز به ترتیب منفی ۵٫۲ و منفی ۰٫۸ درصد بوده است.

تابستان کم‌حاصل اقتصاد ایران

تولید ناخالص داخلی فصلی از پاییز سال ۱۴۰۲ روندی نزولی را طی کرده است و از رشد ۵٫۵ درصدی در این فصل، به منفی ۰٫۲ درصد در بهار سال جاری رسیده است. این کاهش در انتهای بازه زمانی عمدتاً ناشی از افزایش ریسک‌های سیاسی که بر فروش نفت اثرگذار بودند رخ داده است. همچنین پس از تحمیل جنگ بر اقتصاد ایران از سوی اسرائیل و ایالات متحده آمریکا در پایان

واگرایی در سیاستگذاری نهاده‌ا

فعالان تجاری کشور بر این باورند که ریشه اصلی بحران واردات و ترخیص نهاده‌های دامی، نبود هماهنگی میان بانک مرکزی و وزارت جهاد است. این دو نهاد با سیاست‌های متفاوت عمل می‌کنند و همین شکاف، ترخیص محموله‌ها را به تأخیر می‌اندازد. به‌گفته نمایندگان بخش خصوصی «کمبود ارز»، «تداوم ابهام در تخصیص دلار ۲۸۵۰۰ تومانی»، «پرداخت‌نشدن مطالبات چندماهه واردکنندگان» و «اختلاف اداری میان دو دستگاه» باعث شده کالا در گرم‌ک بماند و بخش خصوصی با وجود انجام تعهدات خود، بدون دریافت ارز و بدون پاسخ روشن، به بن‌بست برسد.

بر این اساس احمدرضا فرشچیان، رئیس کمیسیون مدیریت واردات اتاق بازرگانی ایران، در گفت‌وگو با «دنیایاقتصاد» با اشاره به آنکه هنوز حجم نهاده‌های دامی که در گرم‌کات کشور معطل مانده‌اند مشخص نیست، گفت: علت اصلی تأخیر در ترخیص نهاده‌ها در گرم‌کات، عدمهماهنگی میان بانک مرکزی و وزارت جهاد کشاورزی است. در واقع این دو نهاد طبق دو سیاست جدا اقدام می‌کنند و هیچ نقطه‌ای از همگرایی میان آنها دیده نمی‌شود. از سوی دیگر، هیچ‌کدام از این دو نهاد شرایط دیگری را درک نمی‌کنند و به واقعیت‌های موجود توجهی ندارند.

او با اشاره به بحث تأمین ارز نیز گفت: این مشکل نیز همچنان در بحث ترخیص کالا به‌جای خود باقی است. در واقع اکنون دولت ارز قفل برای تخصیص ندارد و کسری بیش از پیش تشدید شده است. واردکننده نیز از سوی دیگر با تأمین‌کننده خارجی مواجه است که بدون دریافت پول، کالا را آزاد نمی‌کند. نتیجه آن نیز توقف کالا و نابسامانی بازار داخلی است.

رئیس کمیسیون مدیریت واردات اتاق بازرگانی ایران توضیح داد: فعالان حوزه تجارت همچنان با دلار ۲۸۵۰۰ تومانی با مشکل مواجه‌اند و کارشناسان این حوزه بر این باورند که تخصیص دلار ۲۸۵۰۰ تومانی باید متوقف و یک ساختار سازگار و سازوکار صحیح به عنوان جایگزین تعریف شود. هنگامی که هر نهاد از ظن خود مسیر را پیش می‌برد و اعتنایی به شرایط ندارد، همچنین یک اصلاح ساختاری اساسی صورت نمی‌گیرد، نمی‌توان به بهبود وضعیت امیدوار بود. در این میان باید اشاره کرد که اکنون بانک مرکزی ادعا می‌کند که ارز مورد نیاز نهاده‌ها را تخصیص داده است، اما در مقابل جهاد کشاورزی مدعی است که ارزی به آن تخصیص داده نشده است. از سوی دیگر، طلبکاران و واردکنندگانی که اقدام به واردات کالا کرده‌اند، چندین ماه است که معوقاتشان پرداخت نشده است.

بن‌بست مطالبات بخش خصوصی

فرشچیان تأکید کرد: هیچ‌کدام از فرایندهای ترخیص کالا، که نخستین گام اصلاح است، اصلاح نمی‌شود؛ مگر آنکه وزارت جهاد کشاورزی و بانک مرکزی بپذیرند که عرضه دلار ۲۸۵۰۰ تومانی متوقف شود تا سلامت در ساختار تجارت افزایش یابد. آن‌گاه می‌توان مطمئن بود که همه مشکلات، به نوبت حل می‌شود.

او ادامه داد: سیستم تجاری که وزارت جهاد کشاورزی طراحی کرده، ناکارآمد است و این موضوع به سایر بخش‌های تجاری کشور سرایت کرده است. در صورت عدم‌اصلاح نرخ ارز، بانک مرکزی نیز قادر نیست تأمین ارز را به شکل صحیح اجرا کند. بانک مرکزی نیز خود را در موقعیتی می‌بیند که اگر تعدیل نرخ انجام دهد، تورم ایجاد می‌شود؛ درحالی‌که تورم کنونی مدت‌ها است خارج از این قواعد شکل گرفته است. این ساختار معیوب، با وضعیت فعلی درآمدی دولت، شرایط تخصیص ارز و وضعیت تأمین ارز بانک مرکزی، همچنان ادامه‌دار خواهد بود.

رئیس کمیسیون مدیریت واردات اتاق بازرگانی ایران با اشاره به نقش بخش خصوصی در فرآیند واردات و ترخیص نهاده‌ها از گرم‌کات کشور گفت: بخش خصوصی همواره در حال انجام وظایف خود است. اعضای پارلمان بخش خصوصی نهاده‌ها را وارد کشور کرده‌اند، اما همچنان ارزی به آنها تعلق نگرفته است. در واقع بخش خصوصی بیش از این توان ندارد و پیگیری‌ها و مطالبات نیز در مقابل وزارت جهاد کشاورزی به بن‌بست می‌خورد.

در نهایت باید به این نکته اشاره کرد که در فضای فعلی کشور، مساله نهاده‌ها دیگر صرفاً یک تجربه لجستیکی یا اختلاف اداری نیست، بلکه به شکل و نشانه هشدار برای کل معماری حکمرانی تجاری کشور تبدیل شده است. تا زمانی که ساختار تصمیم‌گیری در سطح تصرات خارجی هر نهادی بر پایه منفعت خود باشد، هر اصلاح مقطعی، دوباره به نقطه شکست بازمی‌گردد. بنادر امروز فقط محل دپوی ذرت و سویا نیستند، بلکه آینده‌ای از شکاف میان سیاست ارزی، تأمین مالی و مدیریت زنجیره تأمین‌اند. آینده بازار پروتئین و حتی ثبات قیمتی در ماه‌های پیش‌رو، وابسته به این است که نهادهای اقتصادی کشور به این نتیجه برسند که زنجیره واردات با یک ساختار یکپارچه، شفاف و قابل اتکا نیازمند است و نه تصمیم‌سازی‌های جزیره‌ای.

هم‌زمان با کاهش تقاضای مصرف‌کنندگان و آغاز جایگزینی مشاغل با اتوماسیون درشرکت‌های فناوری متمرکز بر هوش مصنوعی، شرکت‌های بزرگ در سراسر جهان از جمله آمازون، نستله و پپسی‌اس، برای مهار هزینه‌ها تعدیل نیرو را تشدید کرده‌اند. شرکت‌های آمریکایی در ماه جاری، بیش از ۲۵ هزار شغل را حذف کرده‌اند. با توجه به اینکه دولت آمریکا در میانه دومین تعطیلی طولانی تاریخی خود قرار داره، آمار کلی تعدیل نیرو در سطح اقتصاد این کشور در دسترس نیست. این در حالی است که تعدیل نیرو در پایان سال امری عادی است و بسیاری از تعدیلات چشم‌گیر در یک دوره طولانی ادامه خواهند داشت. دلایل این تعدیل نیروها متفاوت است. برخی از این شرکت‌ها، مدیران عامل جدیدی دارند که مشتاق بازسازی و تحول در فرآیند کار خود هستند.

آخرین نظرسنجی منتشر شده شرکت کی‌پی‌اچ‌جی از مدیران مستقر در آمریکا در سپتامبر، نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده در هوش مصنوعی، در سه‌ماه اول سال جاری افزایش یافته است. اقتصاددانان آمریکا در ۱۲۲اکتبر اعلام کردند که مشاغلی که بیشترین احتمال حذف را خواهند داشت، مشاغلی رده پایینی هستند که با اتوماسیون جایگزین می‌شود.

فعالان

تجاری کشور

به این باورند

که ریشه اصلی

بحران واردات

و ترخیص

نهاده‌های دامی،

نبود هماهنگی

میان بانک

مرکزی و وزارت

جهاد است.

^[1] در نهایت باید به این نکته اشاره کرد که در فضای فعلی کشور، مساله نهاده‌ها دیگر صرفاً یک تجربه لجستیکی یا اختلاف اداری نیست، بلکه به شکل و نشانه هشدار برای کل معماری حکمرانی تجاری کشور تبدیل شده است

^[2] تا زمانی که ساختار تصمیم‌گیری در سطح تصرات خارجی هر نهادی بر پایه منفعت خود باشد، هر اصلاح مقطعی، دوباره به نقطه شکست بازمی‌گردد

^[3] بنادر امروز فقط محل دپوی ذرت و سویا نیستند، بلکه آینده‌ای از شکاف میان سیاست ارزی، تأمین مالی و مدیریت زنجیره تأمین‌اند

ورود شاخص بورس به کانال ۳٫۴ میلیونی

۹ فرحناز نعمتی – بازار سهام دپروز، شاهد ر کوردشکنی‌های جدیدی بود. رشد قیمت دلار، سکه و طلا، بورس تهران را مجاب کرد تا در مقابل رقبای خود با واکنش مثبت، هفته جاری را آغاز کند.

شاخص کل بورس با افزایش حدود ۱٫۹۷ درصدی موفق شد تا برای نخستین‌بار وارد کانال ۳٫۴میلیون واحدی شود. پس از حضور قدرتمندانه خریداران در صحنه بازار سهام، شاخص کل در محدوده ۳میلیون و ۴۶۶هزار واحد آرام گرفت. همچنین نماگر هموزن نیز با افزایش ارتفاع بیش از

۱٫۴درصدی، در محدوده ۹۷۳هزار واحد متوقف شد تا در یک‌قدمی سقف تاریخی خود یعنی محدوده ۹۷۷هزار واحد قرار گیرد. با توجه به اختلاف ۷۰درصدی قیمت دلار توافقی و بازار آزاد و همچنین روند روبه‌رشد نرخ‌های کالا‌های پایه در بازارهای جهانی، چشم‌انداز بازار سهام مثبت ارزیابی می‌شود. علاوه بر این، انتشار گزارش‌های عملکرد ماهانه آبان‌ماه نیز شانس تقویت سودآوری شرکت‌کنال را کندشده بازار کار و همچنین نااطمینانی‌ها از تورم که بورس برای ادامه روند افزایشی در دست سیاستگذار است تا با انجام اصلاحات لازم، راه را برای رونق بازار سهام هموار کند.

ریسک‌پذیری در بازارهای جهانی

در هفته گذشته، بحث تغییر پول به عنوان سکندار فدرال‌رزرو با بانک مرکزی آمریکا جدی شد، به نظر می‌رسد در نشست بعدی که در ۱۰ دسامبر برگزار می‌شود، شانس کاهش نرخ بهره بیشتر باشد. به‌خصوص آنکه با تضعیف دلار و رشد نسبی شاخص‌های سهامی در آمریکا، سیگنال کاهش نرخ بهره تقویت شده است. با این حال، بازار اوراق قرضه آمریکا تحت فشار قرار دارد، چرا که نرخ‌های بازده اوراق رو به افزایش است. تمرکز کلی بازارهای جهانی در هفته پیش‌رو روی دو موضوع اصلی است. اول احتمال کاهش یا عدم کاهش نرخ بهره ۵درصدی در هفته گذشته همراه بوده. در رینگ صنعتی نیز هر تن کاستنستره سنگ‌آهن حدود ۶٫۴میلیون تومان، گندله حدود ۷٫۳میلیون تومان و آهن

در روزهای اخیر اختلاف میان نرخ دلار آزاد و دلار توافقی دوباره به یکی از محوری‌ترین

موضوعات فعالان بازار سرمایه تبدیل شده است. این فاصله که حالا به‌گفته بسیاری از تحلیلگران به محدوده‌ای می‌رسیده از اول سال رسیده، اثر مستقیم و فوری بر سودآوری شرکت‌های صادراتمحور دارد؛ شرکت‌هایی که بخش بزرگی از ارزش بازار را تشکیل می‌دهند و در واقع عمل سنجش عملکرد صنایع به سیاست‌های ارزی محسوب می‌شوند.

برزو حق‌شناس، کارشناس بازار سرمایه با اشاره به اثر دوگانه و پیچیده شکاف ارزی بر صادرات‌ها توضیح داد: هر زمان دلار آزاد رشد می‌کند، اما دلار توافقی همراه آن بالا نمی‌آید، اثر نخست در سمت هزینه‌ها ظاهر می‌شود. بسیاری از صادرات‌ها در بخش‌های مختلف از مواد مصرفی گرفته تا قطعات، کانتاینرها، حمل‌ونقل و حتی برخی اقلام سرمایه‌ای وابستگی ارزی دارند. وقتی دلار آزاد بالا می‌رود، این اقلام نیز گران‌تر می‌شود. اما چون نرخ توافقی ثابت می‌ماند، درآمدها رشد نمی‌کند و این عدم‌توازن مستقیما حاشیه سود شرکت را فشار می‌دهد.

او تاکید کرد: این وضعیت به‌ویژه در دوره‌های طولانی باعث کم شدن EPS(سود هر سهم) و بر برخی شرکت‌ها حتی منفی شدن جریان سود می‌شود؛ موضوعی که در صورت‌های مالی ۶ماهه و ۹ماهه بعضی صادرکنندگان در دو سال اخیر قابل مشاهده بوده است. وی در ادامه افزود: اما در سناریوی مقابل یعنی زمانی که دلار توافقی نیز همراه بازار آزاد رشد کند معادله کاملا متفاوت می‌شود. در چنین حالتی چون اثر هزینه‌ای محدودتر است، اما در آمد تسعیر شده با نرخ بالاتر ثبت می‌شود، EPS شرکت‌ها افزایش پیدا می‌کند. این دقیقا همان چیزی است که بازار از آن استقبال می‌کند، هماهنگی میان نرخ‌های ارزی و حذف فاصله‌ای که هر چه بزرگتر می‌شود، عدم‌طبیعت بیشتری به شرکت‌ها تحمیل می‌کند.

کدام صنایع بیشترین انتفاع را می‌برند؟

حق‌شناس در ادامه درباره صنایع مختلف توضیح داد: وقتی صحبت از کاهش فاصله میان دلار آزاد و دلار توافقی به میان می‌آید، اثر آن بر صنایع مختلف صادراتمحور یکسان نیست. او معتقد است نخستین گروهی که در چنین شرایطی واکنش مثبت نشان می‌دهد پتروشیمی‌ها هستند؛ چرا که فروش آنها عمدتاً ارزی است، اما بخش قابل توجهی از هزینه‌هایشان ریالی یا کپولسته به ارز آزاد است. همین ترکیب باعث می‌شود کوچکشدن شکاف ارزی بلافاصله در صورت‌های مالی این

اسفنجی بیش از ۱۸۶میلیون تومان به ازای هر تن مورد معامله قرار گرفت. شمش فولاد نیز بیش از ۳۴٫۷میلیون تومان دادوستد شد. این درحالی است که هر تن کاتد مس از ۱٫۱۶میلیارد تومان عبور کرده و روی و آلومینیوم نیز به واسطه رشد قیمت‌های جهانی در حال رکوردشکنی هستند.

بسر حسب قیمت‌های جهانی، دلار محصولات فولادی در بورس کالا، حدود ۸۰هزار تومان و دلار کاتد مس حدود ۱۰۰ هزار تومان است. این درحالی است که دلار محصولات آلومینیومی بالای ۱۰۸ هزار تومان مورد محاسبه قرار گرفت. به نظر می‌رسد در روزهای آینده رشد قیمت دلار توافقی و جبران فاصله قیمتی ۷۰درصدی بازار توافقی و آزاد، بتواند روزهای بهتری را برای بازار سهام رقم بزند. هرچند دیروز شاخص‌های سهامی نیز نمایش خوبی را در تالار شیشه‌ای بورس تهران به اجرا گذاشتند.

بورس؛ مهمان کانال جدید

بورس تهران تحت‌تاثیر نوسانات قیمت دلار همچنان در مسیر صعودی گام برمی‌دارد. نماگر اصلی بازار سهام با رشد ۱٫۹۸ درصدی همراه شد که از ۲۶مهر ماه امسال چنین نوسان مثبت روزانه‌ای سابقه نداشته است. در نهایت شاخص بورس با رشد بیش از ۶۶هزار واحدی برای اولین‌بار وارد کانال ۳٫۴میلیون واحدی شد. حضور پررنگ خریداران و جذابیت بورس بیشترتر بورس تهران، در مقایسه با سایر بازارها در کوتاهمدت، سبب شد تا نماگر اصلی در محدوده ۳میلیون و ۴۶۶هزار واحد تثبیت شود. تنها نماگر بازارها، یعنی شاخص هموزن همچنان پشت سقف تاریخی خود منتظر مانده است. این نماگر ثانویه بازار، دیروز با رشد ۱٫۴۲درصدی در محدوده ۹۷۳هزار واحد قرار گرفت. این درحالی است که سقف تاریخی شاخص هموزن، در محدوده ۹۷۷هزار واحد قرار دارد. فاصله اندک این نماگر با مقاومت تاریخی، احتمالا روزهای متعادل و بهتری را برای بازار سهام رقم خواهد زد.

به‌خصوص آنکه بیش از ۸۰درصد نمادهای بورسی در محدوده سبز مورد معامله قرار گرفتند. ۲۸۴تا در محدوده ۲ تا ۵درصد و ۱۱۴نماد در محدوده یک تا دو مثبت در نوسان بودند. ضمن آنکه همه صندوق‌های اهرمی به صف خرید نشستند تا نشان دهند جرات بازار برای حضور در سمت خرید افزایش یافته است. تحرکات حقیقی‌ها نیز حکایت از آن دارند که استقبال از بورس نسبت به هفته گذشته قدری افزایش یافته است.

لیدرهای رشد ۵درصدی

بورس تهران در روز گذشته، با صف خرید در ۲۶۷نماد همراه بود. ضمن آنکه ۴۰نماد از محدوده منفی به صف خرید نشستند. همچنین بیش از ۹۰۰میلیارد تومان پول حقیقی وارد بازار سهام شد. حدود ۸۰۰میلیارد تومان از این مبلغ مستقیما وارد سهام و حق تقدم شد و صندوق‌های سهامی نیز میزان ۱۱۱میلیارد تومان از سرمایه حقیقی‌ها بودند. این درحالی است که صندوق‌های اهرمی به‌رغم صف خرید شاهد کوچ جریان پول حقیقی بودند. لیدری رشد قابل‌توجه شاخص‌های سهامی در روز گذشته را عمدتا گروه بانکی و پالایشی بر عهده داشتند. صف‌های خرید در نمادهای فعلی، ویلمت و شپنا، سبب شد تا هیجان خرید در بازار پایدار بماند. از میان صندوق‌های سهامی نیز بیشترین جریان پول به سمت صندوق‌های بخشی گروه بانکی و پالایشی روانه شد. این درحالی است که خروج بیش از ۲همتی پول از صندوق‌های درآمد ثابت زمینسه‌ساز ورود نقدینگی سرگردان به بازار سهام و صندوق‌های طلا را فراهم آورد. ETFهای طلایی در قفایق ابتدایی بازگشایی خود با ورود پول بیش از ۲۰۰همتی همراه شدند. این صندوق‌ها تا لحظه تنظیم این گزارش عمدتا در محدوده یک تا دو درصد مثبت تابلو، در حال نوسان بودند. با رشد قیمت سکه تا مرز ۱۳۰میلیون تومان و عبور قیمت دلار از مرز ۱۲۶۱هزار تومان، طلای ۱۸عیار نیز به ۱۲میلیون و ۴۰۰هزار تومان به ازای هر گرم افزایش یافت. همین موضوع سبب شد تا دوباره صندوق‌های طلا در جذب سرمایه‌های حقیقی پیشتان باشند. البته بورس تهران بر اساس سناریوهای مختلف می‌تواند تارگت‌های بالاتری را مورد هدف قرار دهد.

تارگت‌های احتمالی شاخص کل

بورس تهران برای نخستین‌بار موفق شد شاهد کانال‌های جدید قیمتی در شاخص‌های سهامی خود باشد. به‌خصوص آنکه همچنان قیمت دلار و طلا در حال پیششازی است و بازار سهام به رسم گذشته نسبت به این تحولات در دیگر بازارها واکنش نشان می‌دهد. اینکه بورس تهران بتواند در کوتاهمدت از سایر رقبای خود پیشی بگیرد، شاید با احتمال بالایی قابل تحقق باشد، اما در میان‌مدت همچنان از سایر بازارها عقب خواهند ماند. یکی از دلایل این موضوع نااطمینانی‌ها در اقتصاد ایران و وضعیت کلان صنایع بورسی است که مورد توجه اهالی بازار قرار گرفته است. با رشد قیمت دلار در بازار آزاد، هرچند انتظارات تورمی برای تقویت سودآوری شرکت‌ها افزایش یافته، اما تارگت‌های جدیدی برای نرخ بهره اوراق شش‌هده می‌شود. به‌خصوص آنکه اخیرا نرخ بازدهی برخی از اوراق به بالای ۴۰درصد رسیده و میانگین نرخ‌ها از مرز ۲۸درصد نیز عبور کرده است. از این‌رو نمی‌توان □□ بالایی را در مقایسه با سال‌های گذشته به سودآوری شرکت‌ها نسبت داد. این نسبت هم‌اکنون پایین‌تر از ۷ واحد قرار دارد.

بر اساس گزارش‌های درآمدی ماهانه صنایع در آبان‌ماه که اخیرا راهی کدال شده، احتمال آنکه سودآوری صنایع در نیمه دوم سال تقویت شود، بسیار بالاست. در این صورت شاخص کل بورس حداقل برای قیمت‌گذاری عملکرد مالی امسال صنایع می‌تواند بین ۳۶ تا ۴۰۲میلیون واحد مورد دادوستد قرار گیرد. با این حال، در کوتاهمدت با فرض حفظ شرایط فعلی، اصلاح‌هایی نیز می‌تواند در شاخص اصلی بورس به وقوع بپیوندد. تا پایان سال سهام شاهد گزارش‌های ۱ماهه شرکت‌ها خواهد بود که می‌تواند به‌تر از انتظارات ظاهر شود. اگر ریسک‌های سیاسی دست و پایگر بازار سهام نشود، شاخص کل بازار سهام می‌تواند برای سال آینده با دلار توافقی بالای ۱۰۰هزار تومان، در محدوده ۵میلیون تا ۵۰۲میلیون واحد نوسان کند.

افت قیمت در اولین روز کاری هفته می‌تواند نشان‌دهنده تعدیل انتظارات کوتاهمدت معامله‌گران باشد؛ به‌ویژه پس از جهش‌های متوالی در هفته گذشته. برخی فعالان این افت را ناشی از کاهش تقاضای نقدی و مداخله عرضه‌کنندگان در بازار عنوان می‌کنند، درحالی‌که گروهی دیگر آن را اصلاح طبیعی پس از رشدهای سریع اخیر می‌دانند. از سوی دیگر، به نظر می‌رسد که بخشی از تقاضای ارز مسافرتی و ارز زیارتی نیز کمتر از گذشته شده است.

در کنار این موضوع، برخی فعالان بازار معتقدند که انتشار خبر دعوت رسمی گروه ویژه اقدام مالی (FATF) از رئیس مرکز اطلاعات مالی کشور برای مذاکره حضوری، پس از شش سال، نیز ممکن است بر افت قیمت ارز موثر بوده باشد. ایران در ماه‌های اخیر تلاش‌هایی برای خروج از فهرست سیاه FATF آغاز کرده و در گام نخست، کنوانسیون پارامو چندی قبل در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد. همچنین تودیع این سند نیز ازمن اسناد سازمان ملل متحد در دستور کار وزارت امور خارجه قرار گرفته و فرایند تصویب کنوانسیون CFT نیز در حال پیگیری است.

با این وجود برخی کارشناسان تاکید می‌کنند که هنوز برای خروج ایران از لیست سیاه گام‌های زیادی باید برداشت. در کنار این موضوع، گمانه‌زنی‌ها درباره احتمال آغاز مجدد مذاکرات ایران و آمریکا نیز فضای روانی بازار را تحت‌تاثیر قرار داده است.

جاماندن دلار توافقی از دلار آزاد

در روزهای اخیر اختلاف میان نرخ دلار آزاد و دلار توافقی دوباره به یکی از محوری‌ترین موضوعات فعالان بازار سرمایه تبدیل شده است. این فاصله که حالا به‌گفته بسیاری از تحلیلگران به محدوده‌ای می‌رسیده از اول سال رسیده، اثر مستقیم و فوری بر سودآوری شرکت‌های صادراتمحور دارد؛ شرکت‌هایی که بخش بزرگی از ارزش بازار را تشکیل می‌دهند و در واقع عمل سنجش عملکرد صنایع به سیاست‌های ارزی محسوب می‌شوند.

برزو حق‌شناس، کارشناس بازار سرمایه با اشاره به اثر دوگانه و پیچیده شکاف ارزی بر صادرات‌ها توضیح داد: هر زمان دلار آزاد رشد می‌کند، اما دلار توافقی همراه آن بالا نمی‌آید، اثر نخست در سمت هزینه‌ها ظاهر می‌شود. بسیاری از صادرات‌ها در بخش‌های مختلف از مواد مصرفی گرفته تا قطعات، کانتاینرها، حمل‌ونقل و حتی برخی اقلام سرمایه‌ای وابستگی ارزی دارند. وقتی دلار آزاد بالا می‌رود، این اقلام نیز گران‌تر می‌شود. اما چون نرخ توافقی ثابت می‌ماند، درآمدها رشد نمی‌کند و این عدم‌توازن مستقیما حاشیه سود شرکت را فشار می‌دهد.

او تاکید کرد: این وضعیت به‌ویژه در دوره‌های طولانی باعث کم شدن EPS(سود هر سهم) و بر برخی شرکت‌ها حتی منفی شدن جریان سود می‌شود؛ موضوعی که در صورت‌های مالی ۶ماهه و ۹ماهه بعضی صادرکنندگان در دو سال اخیر قابل مشاهده بوده است. وی در ادامه افزود: اما در سناریوی مقابل یعنی زمانی که دلار توافقی نیز همراه بازار آزاد رشد کند معادله کاملا متفاوت می‌شود. در چنین حالتی چون اثر هزینه‌ای محدودتر است، اما در آمد تسعیر شده با نرخ بالاتر ثبت می‌شود، EPS شرکت‌ها افزایش پیدا می‌کند. این دقیقا همان چیزی است که بازار از آن استقبال می‌کند، هماهنگی میان نرخ‌های ارزی و حذف فاصله‌ای که هر چه بزرگتر می‌شود، عدم‌طبیعت بیشتری به شرکت‌ها تحمیل می‌کند.

جهت سیاستگذاری ارزی به کدام سو است؟

این کارشناس به ارزیابی سیاستگذاری پرداخت و گفت: رویکرد دولت جدید و به‌ویژه وزارت‌خانه‌های اقتصادی نسبت به موضوع کاهش فاصله میان نرخ‌های ارز، معتطفتر و نزدیکتر به دیدگاه‌های کارشناسی توصیف می‌شود. به باور او، مجموعه اقتصاد دولت نگاه مساعدی نسبت به کوچکتر شدن این شکاف دارد، زیرا اختلاف میان نرخ آزاد و نرخ‌های سامانه‌ای می‌تواند به ایجاد عدم‌تعادل در جریان درآمدی صادرکنندگان، شکل‌گیری رفتارهای غیرشفاف و کاهش کارایی سازوکارهای صادراتی منجر شود. حق‌شناس در ادامه گفت: بانک مرکزی در سال‌های اخیر سیاستی محتاطانه‌تر

بازار سرمایه بدون هیجان بر بنیادها تکیه‌کرده

صندوق‌ها حدود ۸درصد حباب منفی دارد که تاییدی بر نبود هیجان خرید است. در بازار موزای طلا نیز همین الگو دیده می‌شود. صندوق‌های طلا با وجود رشد نرخ دلار، فاقد حباباند و سرمایه‌گذاران با طمأنینه و بر اساس تحلیل‌های بنیادی در حال معامله هستند. از منظر ریسک سیستماتیک نیز بازار در نقطه شکننده‌ای قرار ندارد. با توجه به گزارش‌های ۶ماهه شرکت‌ها و عملکرد مناسب آنها در مهر و آبان، نسبت‌های بنیادی مانند P/E بازار در وضعیت قابل‌قبولی است. در سناریوی بدبینانه حتی با نبود محرک‌های مثبت یا انتشار خبرهای منفی، شاخص می‌تواند تا حدود ۳میلیون و ۱۰۰هزار واحد اصلاح کند که سطحی طبیعی است و قابل‌هضم برای بازار است. با این حال، باید تجربه ریزش پس از جنگ ۱۲ روزه منطقه را نیز مدنظر داشت؛ دورانی که با وجود از زندگی سهام، سایه ریسک سیاسی باعث شد شاخص تا محدوده دومیلیون و ۴۵۰هزار واحد سقوط کند. این تجربه یادآور می‌شود که بازار همیشه هم به سودآوری شرکت‌ها وزن نمی‌دهد.

بورس و بانک

روزنامهٔ «مذاقتصاد»

چهارشنبه ۱۹ فروردین ۱۴۰۵ | شماره ۸۸۹ **www.marzeghtesad.ir**

از وزن درایی‌های حاضر در این سبد منجر به چپش

♥ فرصت‌های پنهان بازارهای نوظهور

در حال حاضر ارزش این سبد عظیم البته حدود ۲۵۰تریلیون دلار است.این رقم تقریباً معادل دو برابر تولید ناخالص داخلی کل جهان است. برای بسیاری از سرمایه‌گذاران نهادی و افراد حرفه‌ای، این پرتفوی حکم نقطه شروع را دارد. سرمایه‌گذاران هنگامی که می‌خواهند برای دهه آینده برنامه‌ریزی کنند، نگاهی به ترکیب پرتفوی جهانی انداخته و از آن به‌عنوان معیاری کلیدی استفاده می‌کنند.

بسیاری از بازیگران بازار تصور می‌کنند که پیروی از وزن درایی‌های حاضر در این سبد منجر به چپش پرتفویی با کم‌ترین ریسک و بیشترین تنوع خواهد شد، با این‌حال موسسه گلدمن‌ساکس در آخرین گزارش خود عنوان کرده‌است که این روش لزوماً ایده خوبی نیست چراکه پرتفوی جهانی «آن‌چه هست» را نشان می‌دهد، نه «آنچه باید باشد». در شرایطی که درایی‌های آمریکایی بیش از ۶۰درصد وزن سهام جهانی را در اختیار دارند و اوراق قرضه دولتی کشورهای توسعه‌یافته بخش عظیمی از سبد بدهی را تشکیل می‌دهند، دنبال کردن کور کورانه این وزن‌ها ممکن است افراد را در معرض ریسک و حباب‌های احتمالی قرار دهد.

سلطه بیش از حد برخی از درایی‌ها در پرتفوی جهانی موجب شده‌است که بسیاری از طبقات درایی جناب از جمله فرصت‌های موجود در بازارهای نوظهور، کالاه‌ا و درایی‌های جایگزین مانند بازارهای تخصصی، از دید این سبد پنهان بمانند. گلدمن‌ساکس معتقد است که این سبد ۲۵۰ تریلیون دلاری اغلب به درایی‌هایی وزن بالاتری می‌دهد که برخلاف اندازشان، شایستگی چنین سهمی را نداشته و همزمان درایی‌های متنوع دیگر را نادیده می‌گیرد، در نتیجه اگرچه برخی از درایی‌ها قابلیت معامله فوری را نداشته و برخی نیز از شفافیت قیمتی کافی برخوردار نیستند، اما این توان مانده درایی‌های قابل‌سرمایه‌گذاری را افزایش و گزینیهایی مانند املاک مسکونی، زمین‌های کشاورزی، اقلام کلکسیونی یا حتی درایی‌های ناشهود گسترده‌تر کرد.

برخی از سالم‌ترین رویکردهای تخصیص درایی نیز در افق‌های زمانی طولانی عملکرد بهتری از پرتفوی جهانی داشته‌اند. برای نمونه، ترکیب ۶۰درصد سهام و ۴۰درصد اوراق قرضه از سال ۱۹۵۰ تاکنون، بازده نماینده این ترکیب (نسبت شیب بالتری داشته‌است. این مساله نشان می‌دهد که حتی در افق‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت، فاصله گرفتن از شاخص‌های معیار می‌تواند فرصت‌های قابل توجهی ایجاد کند.

سه‌گانه سرمایه‌گذاری

گلدمن‌ساکس از روشی به‌نام شیبدهی (Strategic Tilting) برای چپش پرتفوی استفاده می‌کند. در این روش، بازده مورد انتظار هر درایی و بازده ضمنی شاخص فعلی بررسی‌شده، سپس وزن‌های فعلی پرتفوی جهانی با وزن‌های پهنه‌ای که از نظر عملیاتی قابل‌اجرا هستند مقایسه می‌شود. یکی از روش‌های استخراج شده بر مبنای مدل شیب دهی استراتژیک، مدیریت فعال ترکیب سهام، اوراق قرضه و طلا است. در این روش، نسبت درایی‌ها به گونه‌ای تغییر می‌کند که بازده نهایی در پرتفوی با در نظر گرفتن ریسک، بهینه‌شده و بتواند عملکردی بهتر از شاخص جهانی بدست آورد. در حال حاضر وزن سهام در پرتفوی جهانی معادل ۵۰درصد است که براساس ارزیابی‌های صورت گرفته، معقول به‌نظر می‌رسد. از نظر تاریخی نیز از سال ۱۹۰۰ تاکنون، سهام به‌طور متوسط سالانه حدود ۴ تا ۵درصد بهتر از اوراق قرضه بازده داشته‌است، بنابراین سهم قابل‌توجه سهام در پرتفوی منطقی به‌نظر می‌رسد.

بسا این حال، وزن فعلی طلا در پرتفوی جهانی تنها حدود ۵درصد است، که بسیار کمتر از سطح بهینه‌ای است که پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند. سهمی کم طلا باعث شده‌است که پرتفوی جهانی نسبت به فشارهای تورمی آسیب‌پذیر باشد، چراکه طلا به‌عنوان یک درایی واقعی و محافظ در تورم شش‌هفته می‌شود. شوک‌های تورمی معمولاً باعث کاهش ارزش پرتفوی‌های سنتتی ۶۰-۴۰ (۶۰درصد سهام و ۴۰درصد اوراق قرضه) می‌شوند و این موضوع اهمیت داشتن بخشی از سرمایه در درایی‌هایی مانند طلا، املاک یا کالاهای واقعی را برجسته می‌کند.

روش دوم برای بهبود پرتفوی جهانی، شامل تنوع‌بخشی بین‌المللی برای کاهش سلطه درایی‌های آمریکایی و مدیریت فعال ریسک ارزی است. وزن بالای سهام آمریکا در پرتفوی جهانی، در مقایسه با شیبدهی‌های استراتژیک تاریخی، نشان می‌دهد که سهام آمریکا احتمالاً در دهه آینده همچنان حدود ۴ تا ۵درصد بهتر از سهام غیر آمریکایی عمل خواهد کرد. این مساله با روند صعودی بازار سهام آمریکا از زمان بحران مالی ۲۰۰۸ نیز همخوانی دارد، با این‌حال ارزش‌گذاری بالای سهام آمریکا و تمرکز شدید بر شرکت‌های بزرگ (Mega-Cap) می‌تواند ضرورت تنوع‌بخشی بین‌المللی را افزایش دهد.

در حال حاضر تحلیلگران معتقدند که روند برتری سهام آمریکایی ممکن است به قوت سابق نباشد، زیرا دیگر از حمایت‌های گذشته در زمینه ارزش‌گذاری، سودآوری و قدرت دلار بهره‌مند نیست. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که دلار آمریکا تا ماه‌های آینده در برابر سایر درایی‌های اصلی تضعیف خواهد شد. این وضعیت باعث می‌شود سرمایه‌گذاران غیر آمریکایی بیش از پیش ریسک ارزی را در پرتفوی‌های خود مدنظر قرار دهند. همچنین، ارزی کشورهای نوظهور می‌توانند در مسال‌های آینده به‌عنوان یک نیروی مثبت برای درایی‌های مرتبط عمل کنند.

▼ **بازار «برق خورشیدی» در لرستان**
خرم‌آباد:معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار لرستان گفت: اکنون ۷۱۷ نیروگاه خورشیدی در لرستان فعال است که با راه‌اندازی ۱۰ ساختگاه جدید ظرفیت تولیدی این انرژی تجدیدپذیر به بیش از ۱۰ برابر می‌رسد.
مهدی مجیدی اظهار کرد: تاکنون ۷۱۷ نیروگاه خورشیدی خانگی در شهرستان‌های مختلف استان احداث شده که حدود ۸۰ درصد آنها با محوریت نهادهای حمایتی مانند کمیته امداد امام خمینی(ره) و بسیج سازندگی انجام شده است. وی افزود: بیشترین تعداد مربوط به شهرستان سلسله با ۲۰۲ فقره نیروگاه و ظرفیت تولید برق ۴هزار و ۲۴۲ کیلووات است.

معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار لرستان اظهار کرد: خانوارهای بهره‌مند از این طرح ماهانه به‌طور میانگین ۵تا۷میلیون تومان درآمد پایدار از محل فروش برق به شرکت توزیع برق دریافت می‌کنند و خرید تضمینی برق از این نیروگاهها تا ۲۵ سال ادامه خواهد داشت.

مجیدی با بیان اینکه سرمایه‌گذاری لازم برای احداث نیروگاه خورشیدی پنج کیلوواتی در شرایط فعلی حدود ۱۷۰ تا ۱۸۰میلیون تومان است،افزافه کرد: نهادهای حمایتی به دهکهای یک تا چهار تسهیلات بانکی ارائه می‌کنند و افراد غیر از این دهکها نیز می‌توانند با سرمایه‌گذاری شخصی وارد این طرح شوند.

وی ادامه داد: علاوه بر نیروگاه‌های خانگی ۱۰ساختگاه بزرگ خورشیدی با ظرفیت مجموع ۳۰ مگاوات نیز در دستور کار قرار دارد که پس از تصویب در کمیسیون ماده ۲۱،اجرای آنها آغاز می‌شود و با بهره‌برداری از این طرح،ظرفیت انرژی خورشیدی استان به بیش از ۱۰ برابرمیزان فعلی افزایش خواهد یافت.

معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار لرستان با اشاره به محدودیت‌های موجود در برخی اراضی استان به دلیل منابع طبیعی و پوشش جنگلی افزود: تلاش می‌شود مکان‌یابی این نیروگاه‌ها به‌گونه‌ای انجام گیرد که کمترین آسیب به اراضی کشاورزی و منابع طبیعی وارد شود.

مجیدی همچنین درباره وضعیت طرح نهضت ملی مسکن در لرستان گفت: از زمان آغاز اجرای این طرح در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ تاکنون تنها ۵۰ درصد متقاضیان به تسهیلات بانکی متصل شده‌اند و اگر این تسهیلات در زمان مقرر پرداخت می‌شد، بسیاری از متقاضیان تاکنون صاحب خانه شده بودند.

وی تاکید کرد:گسترش بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر به‌منوان یکی از اصلی‌ترین راهکارهای مقابله با مخاطرات زیست‌محیطی و کاهش وابستگی انرژی خورشیدی به دلیل فراوانی، پاک و توجیه‌پذیری اقتصادی، جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌های توسعه‌ای کشورها یافته است.

معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار لرستان گفت: استان لرستان نیز طی سال‌های اخیر با اجرای طرح‌های متعدد در حوزه راهکارهای خورشیدی خانگی و صنعتی، مسیر پایداری را برای تامین برق و ایجاد درآمد پایدار برای خانوارها دنبال می‌کند و رشد چشم‌گیر ظرفیت تولید برق خورشیدی در لرستان نشان‌دهنده حرکت سریع این استان در جهت توسعه انرژی پاک و بهره‌برداری حداکثری از ظرفیت‌ها طبیعی خود است.

■

▼ **وزن صادراتی منطقه ویژه خلیج فارس**
بر اساس آمار منتشر شده، شرکت‌های مستقر در این منطقه توانسته‌اند به‌رغم تحریم‌ها، محدودیت‌های جهانی و نوسانات بازار، روندی صعودی در تولید و صادرات محصولات خود حفظ کنند و نقش موثری در توسعه صادرات غیرنفتی کشور ایفا کنند که در این زمینه عملکرد شرکت‌های فولادی مستقر در منطقه همچون فولاد هرمزگان، مادکوش، صبا فولاد خلیج فارس و فولاد کاوه جنوب کیش برجسته بوده است.
محدخرضا پیرحسینلو، مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی خلیج‌فارس گفت: در این منطقه با پشتیبانی همه‌جانبه ایمیدرو، همراهی شرکت‌های مستقر و مسوولان محلی، پروژه‌های متعددی در حوزه زیرساخت، انرژی و لجستیکی به مرحله اجرا رسید که تاثیر مستقیمی در افزایش ظرفیت تولید و رشد کهباقبله صادرات این منطقه داشت.

وی، نقش محوری این منطقه در توسعه صادرات غیرنفتی کشور را برجسته‌نمادند و افزود: این موفقیت، حاصل عزم جدی و برنامه‌ریزی دقیق در شرایطی است که جهان با چالش‌های متعدد اقتصادی و محدودیت‌های تجاری مواجه بوده است. براساس آمارهای رسمی منتشر شده، ارزش صادرات منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس در سال گذشته به‌رقم چشم‌گیر یکمیلیارد و ۹۴۴میلیون و ۹۸۲ هزار دلار رسید. این حجم از صادرات، عمدتا شامل محصولات استراتژیک فولادی، آلومینیومی، روی، پتروشیمی و سایر مواد معدنی بوده که به بازارهای متنوع بین‌المللی ارسال شده‌اند.

از سوی دیگر، حجم تولید شک‌های مستقر در این منطقه نیز عدد قابل‌توجه ۴میلیون و ۶۷۴هزار و ۲۴۶ تن را ثبت کرده که از این مقدار،۲میلیون و ۷۵۲ هزار و ۵۷۸ تن به صورت مستقیم صادر شده است.در بخش صنایع غیراهنی، شرکت‌های هرمزال و آلومینیوم المهدی با تولید بیش از ۱۵۲۰۰۰ تن شمش آلومینیوم، عملکردی باثبات و تاثیرگذار داشتند.این مجموعه‌ها به‌رغم نوسانات نرخ انرژی، رشد مثبت صادرات را تجربه کردند و با ثبت ارزش صادراتی ۷۸میلیون و ۲۳۴ هزار دلار، نقش کلیدی در حفظ تراز تجاری منطقه ایفا کردند.

تهران بهشت «دودزا»ها شد

◀ **پیتا حسن پور** – کاهش غلظت ذرات آلاینده در هوای تهران در عصر روز جمعه باعث شد تا کارگروه اضطرار آلودگی هوا، برای شنبه ۱۵ آذر آموزش رادر تمامی مقاطع به‌استثنای ابتدایی، حضوری کرده و دور کاری تمامی مشاغل نیز لغو شد.

در چنین شرایطی معاونت حمل‌ونقل شهرداری از اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل و حتی لغو اثرگذاری مجوز طرح ترافیک خبر داد. این تصمیم درحالی اخذ شد که طبق مصوبه شورای‌عالی ترافیک تهران برای سال۱۴۰۴ در زمان بروز آلودگی هوا، تنها فروش روزانه مجوز طرح ترافیک ممنوع می‌شود و اجازه‌ای برای لغو طرح‌های ترافیک ماهانه و سالانه وجود ندارد. تصمیم اخیر کارگروه اضطرار از چند منظر قابل‌نقد است.

از سویی مطابق گزارش سازمان محیط‌زیست، اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل تاثیر بسزایی در مهار آلودگی هوای تهران ندارد؛ چراکه منبع اصلی تولید آلاینده جای دیگری است، در عین‌حال لغو فروش قبلی طرح به‌نوعی غش در معامله بوده و تضییع حقوق شهروندی است، همچنین در حالی کارگروه اضطرار بجهت قانونی چنین تصمیمی را اخذ کرده‌است که حمل‌ونقل عمومی پایتخت توان کافی برای جابه‌جایی مسافران بیشتر را ندارد. مهرداد تقی‌زاده، معاون اسبق سازمان حمل‌ونقل ترافیک شهرداری تهران در گفت‌وگو با «دنیای‌اقتصاد» اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل را بی‌اثر بر آلودگی هوا عنوان و تاکید کرد: اجرای این طرح تنها باعث رواج استفاده از موتورسیکلت در شهر شده و از این منظر بر چالش ورود آلاینده‌ها به هوای تهران می‌افزاید.

تضییع حقوق شهروندی یا مهار آلودگی؟

افزایش غلظت ذرات آلاینده در هوای تهران از ابتدای آذر امسال باعث شد تا طرح زوج و فرد از درب منزل در اغلب روزهای گذشته در پایتخت اجرایی شود. این طرح حتی در روزهایی که ادارات دولتی دورکار نبودند و مدارس نیز بازگشایی شدند به اجرا درآمد؛ درحالی‌که این مصوبه تاثیر محسوسی بر کاهش آلودگی هوا نداشت. معاونت حمل‌ونقل شهرداری تهران در اطلاعیه‌ای خبر از سراسری‌شدن طرح ترافیک در تهران داد. در این اطلاعیه آمده است: طبق مصوبه کارگروه اضطرار آلودگی هوا مبنی‌بر اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل، حتی با داشتن مجوز طرح ترافیک، خودروهای با پلاک زوج در روز فرد و خودروهای با پلاک فرد در روز زوج حق تردد در محدوده ترافیک تهران را ندارند.

این تصمیم در حالی اخذ شد که مسیوق به‌سابقه نبود، همچنین مطابق ماده ۱۱ مصوبات شورای‌عالی ترافیک شهر تهران برای سال۱۴۰۴ فروش روزانه مجوز ورود به محدوده‌های ممنوعه تردد موضوع این مصوبه برای کلیه وسایل نقلیه در روزهای با کیفیت هوای ناسالم (برای همه گروه‌ها) ممنوع است، اما عدم‌اجازه برای ورود به طرح ترافیک درخصوص خودروهایی

شرط فرود ساختمانی‌ها در بافت فرسوده

را باید در چالش جدید شهروندان برای جابه‌جایی‌های روزانه جست‌وجو کرد. درحالی‌که حمل‌ونقل عمومی ظرفیت کافی برای جابه‌جایی شهروندان را ندارد و درواقع همین ظرفیت محدود باعث‌شده تا بخش عمده‌ای از شهروندان به استفاده از خودروی شخصی روی آورند، چنین تصمیمی می‌تواند بخشی از مردم را به استفاده اجباری از تاکسی آنلاین سوق دهد که این موضوع نیز به‌رغم تحمیل هزینه، تاثیری بر میزان انتشار آلایندها در هوا ندارد. این تصمیم گروهی دیگر از شهروندانی را که پیش از این از خودروی شخصی استفاده می‌کردند و توان پرداخت هزینه تاکسی آنلاین را ندارند به استفاده از وسایل نقلیه عمومی سوق داده که این وسایل نیز توان کافی برای پذیرش مسافران جدید را نداشته و به این ترتیب گروهی از شهروندان در روزهای آلوده دچار چالش چگونگی جابه‌جایی در شهر می‌شوند.

تصمیم ترافیکی کارگروه اضطرار ناکافی است

پیگیری «دنیای‌اقتصاد» درخصوص وجاهت قانونی تصمیم کارگروه اضطرار مبنی‌بر لغو اثرگذاری طرح ترافیک ماهانه و سالانه در اجرای طرح زوج و فرد از یکی از مدیران با سابقه حوزه شهری از آن حکایت دارد که این مصوبه لازم، اما ناکافی است؛ درواقع کارگروه اضطرار باید اجرای چنین طرحی را از مسیری دیگر پیش‌می‌گرفت. به گفته این مدیر شهری؛ طبق قانون، تعداد، نوع، ساعات و محدوده اجرای طرح ترافیک باید توسط شورای ترافیک تهران یا شورای بالادست آن یعنی شورای‌عالی هماهنگی ترافیک کشور تعیین‌شده و به تصویب برسد، بنابراین به فرض اینکه از نظر حقوقی، حقی برای خریداران مجوز طرح ترافیک ایجاد نشده باشد (اظهارنظر در این‌خصوص نیاز به بررسی کارشناسی دارد) باید اول مصوبه شورای ترافیک یا نهادهای بالادستی اخذ شود و در گام بعدی نیز اطلاع‌رسانی گسترده انجام شود تا شهروندان بدون اطلاع، خودروی خود را از منزل خارج نکنند و بی‌جهت جریمه نشوند. طرح ترافیک مدت‌دار از دو نوع در تهران اجرایی می‌شود، بسته طرح ترافیک ماهانه که دارندگان خودرو پیش از آغاز ماه وارد سایت «تهران من» شده و برای خودروی شخصی خود بسته با قیمت مشخص را خریداری کرده و برای ورود به طرح مجوز دریافت می‌کنند.

مدل دیگر طرح ترافیک مدت‌دار نیز طرح ترافیک سالانه است که این طرح شامل گروهی از اقشار می‌شود که این گروه نیز ابتدای دوره با پرداخت کل هزینه، امکان ورود به طرح ترافیک در طول سال را می‌یابند. این گروه شامل: جانبازان، خودروهای حمل‌ونقل عمومی مسافری، باری، آژانس، وانت‌بار، تاکسی آنلاین، تاکسی گردش، خودروهای ویژه آموزش رانندگی، خودروی پلاک «ع»، مینی‌بوس پلاک تهران، اشخاص حقیقی واجد شرایط، خودروی دولتی با پلاک شخصی، خودروهای متعلق به بخش خصوصی، خودروی هیبریدی و خیرنگاران می‌شود. در حالی مصوبه کارگروه اضطرار تردد نیمی از خودروها در شهر را ممنوع کرده‌است که وسایل حمل‌ونقل عمومی پاسخگوی نیاز گروه‌های دارای اولویت نبوده و این تصمیم از این منظر نیز به‌نوعی تضییع حقوق شهروندی این گروه است که حتی برای تردد در شهر از ابتدای سال هزینه نیز پرداخته‌اند.

که مجوز سالانه یا ماهانه نداشتند، سابقه نداشتند.

اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل و لغو طرح ترافیک‌های فروخته شده از چند منظر قابل‌انتقاد است؛ در حالی کارگروه اضطرار آلودگی هوا در تمامی جلسات اخیر خود طرح زوج و فرد از درب منزل را به‌عنوان یکی از راهکارهای مقابله با آلودگی هوا انتخاب و تصویب کرده‌است که تمامی مطالعات از سهم محدود خودروهای سواری در آلودگی فعلی شهر تهران خیر می‌دهند. تازه‌ترین گزارش سازمان محیط‌زیست از کنترل کیفی هوای تهران از آن حکایت دارد که نیروگاه‌ها و خودروهای دیزلی که در جنوب تهران قرار دارند، بیشترین سهم را در بروز آلودگی هوای پایتخت دارند و نمی‌توان با اجرای طرح زوج و فرد از آلودگی هوای شهر کاست. دومین ایراد به تصمیم اخیر کارگروه اضطرار لغو اجازه تردد خودروهای دارای طرح ترافیک و ملزم‌شدن آنها به رعایت طرح زوج و فرد بود. این در حالی است که خودروهای دارای مجوز طرح ترافیک اجازه تردد در طرح زوج و فرد و طرح اصلی را دارند. در حالی کارگروه اضطرار این تصمیم را اخذ کرده‌است که دارندگان دارای بسته ماهانه و سالانه از قبل نسبت به خرید طرح اقدام کرده و هزینه آن را نیز پرداخت کرده‌اند.

در چنین شرایطی لغو این تصمیم به‌نوعی بی‌اعتبار کردن مصوبات شورای‌عالی ترافیک شهر تهران بوده و از سویی دیگر تضییع حقوق شهروندی است.

سومین ایراد مصوبه اخیر سوئ‌دادن شهروندان به استفاده از موتورسیکلت است؛ بخشی از شهروندان برای عبور و مرورهای خود در این روزهای آلوده به استفاده از موتورسیکلت روی می‌آورند، حتی کسانی که موتورسیکلت نیز ندارند، با این دستور مصوبات، محدودیت‌ها و زیرپا گذاشتن قوانین موجود، برای حل مشکل به سمت خرید این وسیله نقلیه می‌روند. این درحالی است که یک موتورسیکلت کاربراتوری می‌تواند تا ۱۵ برابر یک خودروی سواری نوشماره، آلاینده در هوا تولید کند، بنابراین این مصوبه با رونق تردد یا موتورسیکلت در نهایت به زیان کیفیت هوای تهران تمام می‌شود.

ایراد چهارم تصمیم اخیر به سوئ دادن شهروندان به بی‌قانونی بازمی‌گردد.

درواقع این تصمیم بخشی از شهروندان را به سمت انجام اقداماتی نظیر مخدوش کردن پلاک سوق داده و گروهی از شهروندان که به دلایل مختلف چاره‌ای جز استفاده از خودروی شخصی ندارند، برای ممانعت از جریمه این دست اقدامات را برمی‌گزینند. این مدل تصمیمات به‌نوعی ترویج بی‌قانونی شمرده می‌شود. ایراد پنجم درخصوص تصمیم اخیر کارگروه اضطرار مبنی‌بر لغو طرح ترافیک‌های فروخته‌شده و اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل

وزیر راه و شهرسازی در جلساتی با حضور معاونان چهار حوزه مسکن، زمین، بافت‌فرسوده و شهرهای جدید، از آنها خواسته «ظرف سازندهای بخش‌خصوصی را برای ورود به بافت فرسوده جلب کنند» تا «جلوی هزینه‌های گزاف آماده‌سازی زمین در خارج از شهر‌ها گرفته‌شده و با انتقال جبهه ساختوساز مسکونی به هسته درونی شهر‌ها، فرآیند نوسازی خانه‌های فرسوده را متحول کند.» وزیر در عین‌حال به این واقعیت هم اشاره کرده که «مناطق فرسوده درون شهر‌ها، تمام خدمات زیربنایی و روتنایی شهری را دارند و هزینه تامین مسکن در این نقاط کمتر از بیرون شهر‌هاست.»

طراحی «مسکن ملی» یا همان «مسکن‌سازی دولتی» که فعلا همه امکانات و تسهیلات تامین مسکن را مشغول به خود کرده، به‌گونه‌ای است که «ضد نوسازی بافت‌فرسوده» تمام شده‌است. طرح «مسکن ملی» که هدف آن، «ساخت، عرضه و تامین مسکن ارزان برای خانوارها» است، دست‌کم دو اشکال بزرگ دارد؛ اشکال اول، اولویت قراردادن «مسکن‌سازی روی زمین‌های ۹۹ساله بیرون از شهر‌ها» در مقیاسه با «جبهه آماده ساخت مسکن درون شهر‌ها، یعنی همان بافت‌فرسوده» است و اشکال دوم نیز «تبعیض نادرست وام و یقه ساخت مسکن حمایتی به نفع اراضی خام و فاقد خدمات و به ضرر پلاک‌های دارای انشعاب آب و برق و گاز» است.

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

■

روزنامه در اقتصاد

چهارشنبه ۱۹ فروردین ماه ۱۴۰۵ • شماره ۸۸۹

www.marzeghtesad.ir

♥ **مونتازای هوای ریل افزایش قیمت**
بازار خودروی ایران از ابتدای آذرماه با روند صعودی قیمت‌ها روبه‌رو شده و این افزایش برای خودروهای مونتازی شدت بیشتری داشته‌است؛ به‌طوری‌که این محصولات در نخستین روز هفته نسبت به چهارشنبه گذشته یعنی آخرین روز معاملات خودرو، به‌طور میانگین ۲.۷درصد رشد قیمت را ثبت کرده‌اند. به‌نظر می‌رسد مصوبه جدید بنزینی، افزایش نرخ ارز و کاهش تولید در برخی از شرکت‌های خودروساز خصوصی، سه عامل اصلی جهش قیمتی در بازار باشند. هرچند مصوبه جدید بنزینی که قرار بود از روز گذشته به اجرا درآید، فعلاً متوقف‌شده اما این مصوبه تاثير خود را بر معادلات بازار خودرو و رفتار خریداران بر جای گذاشته‌است.

بر اساس مصوبه جدید دولت در حوزه سیاست‌های سوختی، سهمیه بنزین یارانه‌ای با نرخ‌های ۱۵۰۰ و سه‌هزار تومان برای سه گروه شامل خودروهای دولتی، وارداتی و نوشماره حذف شده‌است. این تصمیم، در واقع بخشی از رویکرد دولت برای بهینه‌سازی تخصیص یارانه انرژی و کاهش فشار هزینه‌های پنهان سوخت در بودجه‌عمومی است. در پی اجرای این مصوبه، الگوی تقاضا در بازار خودرو دچار تغییر شده و تمایل مصرف‌کنندگان به خرید خودروهای مونتازی داخلی به‌طور محسوسی افزایش یافته‌است؛ چراکه این خودروها ضمن برخورداری از هزینه سوخت مشابه خودروهای داخلی یارانه‌ای، از نظر قیمت نهایی هم رقابت‌پذیری بالاتری پیدا کرده‌اند.

عامل دوم اثرگذار بر روند بازار خودروهای مونتازی نوسانات ارزی است.

از ابتدای آذرماه تاکنون بهای دلار در بازار آزاد روند روبه‌رشدی داشته‌است؛ این افزایش قیمت در نخستین روز هفته‌جاری نیز به روال روزهای قبل ادامه پیدا کرد. دیروز بهای دلار با افزایش دوهزارتومانی به ۱۲۱ هزار و ۷۰۵تومان رسید. بهای این ارز نسبت به هفته گذشته (یکشنبه، نهم آذرماه) نیز با افزایش ۳۶درصدی مواجه شده‌است.

سومین عاملی که افزایش قیمت خودروهای مونتازای را به‌دنبال داشته؛ کاهش تولید است. اخبار رسیده حاکی از آن است که تولید در تصدادی از شرکت‌های مونتازی به دلیل تشدید تحریم‌ها و فشار آمریکا به شرکت‌های خودروساز چینی برای قطع همکاری با شرکت‌های ایرانی، در مدت اخیر کاهش‌یافته و همین امر موجب کاهش عرضه در بازار شده‌است. بررسی‌های قیمتی «دنیایاقتصاد» از ۱۰ مدل خودروی مونتازی در روز گذشته نسبت به چهارشنبه هفته قبل نشان از رشد ۲.۷درصدی دارد. درمیان خودروهای بررسی‌شده، لاماری اِما رکورددار افزایش قیمت است، به‌گونه‌ای که این خودرو که روز چهارشنبه به بهای دومیلیارد و ۷۰۰میلیون‌تومان دادوستد می‌شد، دیروز قیمت آن در بازار آزاد به دومیلیارد و ۹۵۰میلیون تومان رسید که به معنای افزایش ۲۵میلیون‌تومانی معادل ۹.۲درصدی است. دیروز خودرویی که رشد قیمت بالایی را تجربه کرد؛ دینگتی پرایم است. قیمت این خودرو تنها طی یک روز معاملاتی یعنی از چهارشنبه هفته گذشته تا دیروز با افزایش ۶.۱درصدی مواجه شده‌است.
هائما 8۸ هم که چهارشنبه هفته گذشته دومیلیارد و ۸۷۵میلیون‌تومان قیمت خورده بود، دیروز بهای آن با افزایش ۱۲۵میلیون‌تومانی معادل ۴.۳درصد به سه‌میلیاردتومان رسید. البته درمیان خودروهای بررسی‌شده، سه خودرو یعنی جک ۴، فونیکس تیگو و جک 5۵ هم ثبات قیمتی را نشان می‌دهند.

■ ■ ■

♥ **کسانیکه بدون گواهینامه اقدام به رانندگی نماید مجرم شناخته شده و به دادگاه معرفی می شوند**

سرهنگ محمد پورشمس رئیس پلیس راهمایی و رانندگی استان در این خصوص عنوان داشت؛ برپایه ماده ۷۲۳ قانون مجازات اسلامی هرکس بدون گواهینامه رسمی اقدام به رانندگی نماید مجرم محسوب شده و برای بار اول به حبس تعزیری تا دو ماه و در صورت ارتکاب مجدد به دو ماه تا شش ماه حبس محکوم خواهد شد. از این رو پلیس راهور در اجرای این قانون و مطابق با ماده ۱۰ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی در صورتی که شخصی بدون داشتن گواهینامه اقدام به رانندگی نماید، وسیله نقلیه وی را متوقف و راننده را به مرجع قضائی معرفی می نماید.

سرهنگ پورشمس در ادامه این خبر افزود از آنجایی که ششاد روند رو به رشد رانندگی بدون گواهینامه خصوصا در بین نوجوانان و جوانان هشتم طرح ویژه برخورد با آندسته از متخلفین در دستور کار پلیس راهور قرار دارد. وی بخش مهمی از این موضوع را متوجه والدین دانست چرا که برخی از والدین یا خودشان اجازه رانندگی را به فرزندانشان می دهند و یا اینکه وسونج خودرو را در دسترس کودکان قرار میدهند و این امکان را برای آنان فراهم می کنند تا بدور از چشمان آنها از خودرو استفاده کنند غافل از اینکه این اقدام می تواند تبعات ناگواری برای افراد فائق گواهینامه و خود آنان بوجود آورد .

چرا ترمز برقی‌ها کشیده شد؟

✎ **عروسیا حسن پور** – دیوان محاسبات کشور روز گذشته در گزارشی به تعلل دولت در واردات خودروهای برقی و هیبریدی در سال گذشته پرداخت.

در این گزارش دو نکته مهم درباره فرصت‌سوزی رود برقی‌ها و هیبریدها مورد تأکید قرار گرفت. نخست، تعلل وزارت صمت در بهره‌گیری از ظرفیتهای قانونی سال۱۴۰۳ برای واردات خودروهای برقی و هیبریدی و دوم، دریافت تعرفه واردات این خودروها در سال‌گذشته به منبئای مقررات و نرخ‌های سال۱۴۰۲ که عملا مانع اجرای سیاست‌های جدید و حمایتی در این حوزه شده‌است.

دیوان محاسبات کشور در گزارش خود تأکید کرده‌است؛ «طبق قانون بودجه سال۱۴۰۳ تعرفه واردات برای خودروهای برقی ناوگان عمومی نیمواحدرصد، خودروهای برقی سایر متقاضیان ۴ واحددرصد و برای خودروهای هیبریدی ۱۵واحددرصد بوده‌است اما دولت با این تعرفه‌ها مجوز واردات برای خودروهای برقی و هیبریدی را صادر نکرده، بلکه بر اساس قانون سنوات قبل تعرفه را محاسبه کرده‌است.»

بدین ترتیب دیوان محاسبات با توجه به عملکرد دولت در سال‌گذشته تأکید دارد؛ اقدامات دولت نغتنها موجب مسدودشدن مسیر واردات خودروهای کم‌مصرف و پاک در سال۱۴۰۳شده، بلکه عملا اهداف قانون‌گذار برای توسعه ناوگان برقی را نیز بی‌اثر کرده‌است و با وجود تعیین تعرفه‌های ترجیحی و بسیار پایین برای برقی‌ها و هیبریدی‌ها، هیچ فرآیند اجرایی برای صدور مجوز واردات از سوی وزارت صمت آغاز نشده و این تعلل، فرصت بهره‌زسانی ناوگان عمومی و کاهش مصرف سوخت را از بین برده است.

با توجه به گزارش دیوان محاسبات به‌نظر می‌رسد که مشابه همین اتفاق در سال‌های نیز رخ داده‌است؛ چراکه از ابتدای امسال بدلیل مشکلات مرسوم به تعرفه واردات که دولت و مجلس در مورد آن به اختلاف خورده بودند، ورود خارجی‌ها با تعرفه سال‌قبل محاسبه شده‌است، اما نکته دیگری که دیوان محاسبات روی آن تأکید کرده، این است که «بهره‌گیری از این ظرفیت قانونی مصوب مجلس شورای‌اسلامی، می‌توانست تأثیرات مثبتی بر کاهش مصرف سوخت و کاهش آلودگی هوا داشته‌باشد»، اما دولت از این ظرفیت استفاده نکرده‌است.

به‌طور کلی می‌توان گفت؛ شیوه برخورد سیاستگذاران در مورد واردات خودروهای برقی و هیبریدی نمونه ناهمگامی را در برخورد سلیبف‌های اجرایی و قوانین و مصوبات مجلس است و نشان می‌دهد؛ هیچ استراتژی بلندمدتی در

در این گزارش دو نکته مهم در مورد وجود ندارد. برای درک بهتر این موضوع بهتر است مروری داشته باشیم بر تصمیم‌سازی‌ها در مورد خودروهای برقی و هیبریدی در کشور. موضوع خودروهای برقی در دولت سیزدهم و در زمان وزارت عباس علی‌بادی در وزارت صمت کلید خورد. علی‌بادی «خودروهای برقی» را به یکی از اولویتهای اصلی بازار خودرو بدل کرده‌بود و وزارت صمت تحریراست وی، برقی‌ها را به شکلی وپرتین فعالیت‌های خود می‌دید، در همین دوره بود که آیین‌نامه اجرایی واردات خودروهای برقی تنظیم شد. این آیین‌نامه که در سال۱۴۰۲ ابلاغ شد هیچ‌گاه به مرحله اجرا نرسیدو مورد استناد دیوان محاسبات در این گزارش نیز همین مصوبه قانونی خود این مقررات ثبت‌سفارش برقی‌ها و هیبریدها در اولویت واردات قرار گرفته و برای تشویق برقی‌سازی؛ تخفیفهایی در سود بازرگانی برای خودروهای مورداستفاده در حمل‌ونقل عمومی، تجهیزات شارژ و قطعات مرتبط پیش‌بینی شده‌بود و دستگاه‌های مختلف موظف بودند زیرساخت شارژ را توسعه دهند. در مجموع، آیین‌نامه یک بسته حمایتی نسبتا منسجم برای گسترش ناوگان برقی بود، اما با وجود پتانسیل اثرگذاری، هرگز عملیاتی نشد. ابلاغ این آیین‌نامه که مربوط به قانون بودجهسال۱۴۰۲ بود، به‌همراه این سال رخ داد.

بدین ترتیب می‌توان گفت با روی کارآمدن دولت چهاردهم ورق عرضه خودروهای پاک کاملا برگشت. دولت چهاردهم هیچ علاقه‌ای به ادامه سیاست برقی‌سازی ناوگان نداشت، گرچه آیین‌نامه مذکور در دولت چهاردهم ابلاغ شد اما در عمل دولت اقدامی برای اجرایی‌شدن آن نکرد و آرام‌آرام «خودروهای برقی» از ادبیات سیاستگذاران نیز حذف شد. در سال۱۴۰۴ این آیین‌نامه معتبر نبود و دولت فرصت واردات از محل آن را هم نداشت. مجلس این‌بار در قانون بودجه اشاره‌ای به واردات خودروهای برقی نداشت و تعرفه واردات خودرو را به‌طور کلی ۱۰۰درصد اعلام کرده‌بود. این‌بار خود دولت بود که وارد شد و تعرفه واردات خودرو را پلکانی کرد. دولت در آیین‌نامه‌های خود تعرفه واردات خودروهای برقی و هیبریدی را هم به ترتیب ۵ و ۱۵درصد اعلام کرد، اما پهرغم این موضوع بازهم خبری از واردات برقی‌ها و هیبریدی‌ها در سال۱۴۰۴ نیست. با توجه به اینکه بخش زیادی از سال جاری را پشت‌سر گذاشتیم و دولت نیز نشان‌داده که علاقه‌ای به پروژه برقی‌ها ندارد، احتمالا در ادامه سال جاری نیز شاهد تغییر مهمی در رویکرد دولت نباشیم.

بر اساس مصوبه هیات‌دولت ۵۰ دستگاه از خودروهای خارجی با عمر حداکثر پنج سال که در اختیار نمایندگی‌های کشور در خارج هستند، می‌توانند به‌نام وزارت امورخارجه منتقل شوند. مجوز ورود ۵۰ خودروی خارجی به ناوگان وزارت‌خارجه هیات‌وزیران در جلسه‌ای که ۲۵ آبان ماه برگزار شد، طی مصوبه‌ای مهم، با انتقال سالانه ۵۰ دستگاه خودروی بنزینی، برقی و هیبریدی متعلق به نمایندگی‌های جمهوری‌اسلامی ایران در خارج از کشور به وزارت امورخارجه موافقت کرد. به گزارش دبیر‌خانه هیات‌دولت، این تصمیم به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون‌اساسی و همچنین مواد قانونی مرتبط با ساماندهی صنعت خودرو اتخاذ شده‌است. بر اساب این مصوبه، ۵۰ دستگاه از خودروهای خارجی با عمر حداکثر پنج سال که در اختیار نمایندگی‌های کشور در خارج هستند، می‌توانند به‌نام وزارت امورخارجه منتقل شوند. هدف اصلی این اقدام، تأمین ناوگان تشریفاتی این وزارت‌خانه اعلام شده‌است. نکته قابل‌توجه در این مصوبه، مستثنی‌شدن این خودروها از شمول تصویب‌نامه شماره۱۷۳۹۶۶۰۲ تا ۴۹۸۸۵۱-هم‌مورخ ۱۳۹۲.۱۱.۲۰(که مربوط به واردات خودروهای دولتی است) و اصلاحات بعدی آن است. این استثنا با رعایت کامل استانداردها صورت‌گرفته‌است.

بر اساس مصوبه هیات‌دولت ۵۰ دستگاه از خودروهای خارجی با عمر حداکثر پنج سال که در اختیار نمایندگی‌های کشور در خارج هستند، می‌توانند به‌نام وزارت امورخارجه منتقل شوند. مجوز ورود ۵۰ خودروی خارجی به ناوگان وزارت‌خارجه هیات‌وزیران در جلسه‌ای که ۲۵ آبان ماه برگزار شد، طی مصوبه‌ای مهم، با انتقال سالانه ۵۰ دستگاه خودروی بنزینی، برقی و هیبریدی متعلق به نمایندگی‌های جمهوری‌اسلامی ایران در خارج از کشور به وزارت امورخارجه موافقت کرد.

به گزارش دبیر‌خانه هیات‌دولت، این تصمیم به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون‌اساسی و همچنین مواد قانونی مرتبط با ساماندهی صنعت خودرو اتخاذ شده‌است. بر اساس این مصوبه، ۵۰ دستگاه از خودروهای خارجی با عمر حداکثر پنج سال که در اختیار نمایندگی‌های کشور در خارج هستند، می‌توانند به‌نام وزارت امورخارجه منتقل شوند. هدف اصلی این اقدام، تأمین ناوگان تشریفاتی این وزارت‌خانه اعلام شده‌است. نکته قابل‌توجه در این مصوبه، مستثنی‌شدن این خودروها از شمول تصویب‌نامه شماره۱۷۳۹۶۶۰۲ تا ۴۹۸۸۵۱-هم‌مورخ ۱۳۹۲.۱۱.۲۰(که مربوط به واردات خودروهای دولتی است) و اصلاحات بعدی آن است. این استثنا با رعایت کامل استانداردها صورت‌گرفته‌است.

پاشنه آشیل رزمنازری کسبوکارها

غیرشفاف جریان داشته باشد. یکی از ویژگی‌های منحصربه‌فرد کریپتو این است که اهرم می‌تواند در دل قراردادهای هوشمند ایجاد شود و حتی بدون مشارکت مستقیم کاربر فعال شود. ساختارهای خودکار بدفای به‌گونه‌های عمل می‌کنند که اگر پارامترهای خاصی مانند نسبت وثیقه یا قیمت دارایی تغییر کند، اهرم افزایش می‌یابد و قرارداد بدون دخالت انسانی موقعیتهای جدیدی ایجاد می‌کند. این موضوع باعث می‌شود بسیاری از معامله‌گران ندانند دقیقا چه مقدار اهرم در معرض خطر دارند و همین ناآگاهی هنگامی که قیمت‌ها دچار نوسان شدید می‌شود، بحران را تشدید می‌کند. در مقابل این ساختارهای پنهان، بخشی از اهرم نیز در ترانزنامه شرکتهای تجاری کریپتویی دیده می‌شود، اما سهم اصلی در بخش‌های خارج از ترانزنامه جریان دارد.

هنگامی که دارایی‌ها وارد استخرهای نقدینگی، پلتفرم‌های وام‌دهی، پروتکل‌های رینینگ یا

پارهای میان‌زنجیرهای می‌شوند، شفافیت آنها به سرعت کاهش پیدا می‌کند. بلاک‌چین ذاتا شفاف است اما این شفافیت بیشتر در لایه نخست آن دیده می‌شود و پس از اولین جابه‌جایی، درک زنجیره استفاده مجدد آن دارایی تقریبا غیر ممکن می‌شود. همین موضوع باعث می‌شود بسیاری از فعالان بازار نمی‌دانند دارایی‌هایی که در اختیار دارند، در چه جای دیگری چندبار استفاده شده‌است و این ناآگاهی وابسته به‌شدت بحران‌های بزرگ می‌شود.

در دنیای کریپتو برخی از دارایی‌ها بارها و بارها به عنوان وثیقه استفاده می‌شوند و این رفتار باعث می‌شود یک توکن نوسانی چند برابر ارزش حقیقی‌اش در سیستم نقش‌آفرینی کند. هنگامی که قیمت دارایی پایه کاهش می‌یابد، این دارایی که چند بار نقش وثیقه ایفا کرده است، هم‌زمان در چند تجربه اعتباری سقوط می‌کند. در چنین شرایطی یک کاهش قیمت ساده می‌تواند به سرعت به زنجیرهای از لیکوییدیشن‌ها تبدیل شود و همین مساله یکی از تفاوت‌های مهم بازار کریپتو با بازارهای سنتی محسوب می‌شود.

وقتی زیرساخت عقب می‌ماند

برای درک بهتر نحوه شکل‌گیری بحران می‌توان سناریوی عملی معرفی را بررسی کرد. فرض کنید معامله‌گری یک بیت‌کوین را وارد یک صرافی متمرکز می‌کند و کراس مارجینینگ(همه موجودی حساب شما به‌عنوان وثیقه برای تمام پوزیشن‌ها به‌کار گرفته شود) را فعال می‌کند تا تمام معاملاتش به همان یک دارایی وابسته باشند. او با تکیه بر این دارایی یک پوزیشن پرینچول با اهرم چهار باز می‌کند، یک پوزیشن شورت برای پوشش ریسک اضافه می‌کند و در نهایت بخشی از بیت‌کوینش را نیز به صرافی قرض می‌دهد تا از سود وام‌دهی بهره‌مند شود.

همین اقدامات باعث می‌شود سطح اهرم او به شکل غیرمستقیم به حدود ۵.۵ برابر برسد. اما این پایان ماجرا نیست، صرافی نیز بیت‌کوین قرض گرفته‌شده را وارد فعالیت‌های دیگر می‌کند؛ از تزریق به استخرهای نقدینگی گرفته تا ارائه به بازار سازانی که خودشان با اهرم کار می‌کنند. در همین مرحله اگر یک خبر کلان نامطلوب منتشر شود و قیمت بیت‌کوین و اتریوم به ترتیب ۱۲ و ۱۷ درصد کاهش یابد، معامله‌گر عملا در معرض یک بحران تمام‌عیار قرار می‌گیرد. ارزش وثیقه او کاهش می‌یابد، پوزیشن‌های کلان ضرر می‌دهد و پوزیشن شورت نمی‌تواند زبان

از خود دور کند. هنگامی که ارزش حساب او به زیر حداقل مارجین می‌رسد، موتور ریسک صرافی

توسعه خودروهای برقی برای تقاضای بیشتر است، به‌طوری‌که عادل پیرمحمدی، مدیرعامل ایران‌خودرو، ۳۰ آبان ماه گفته بود: «ایران‌خودرو تجربه خوبی در زمینه واردات و فروش خودروی برقی ندارد و متأسفانه براساس سیاست‌های پیشین وزارت صمت‌هزار خودرو برقی وارد شد، اما به دلیل عدم‌حمایت دولت از خریداران، بخشی از آن هنوز به‌فروش نرفته است.» با این‌حال به‌نظر می‌رسد که این موضوع به دلیل نبود مششوق و زیرساخت‌های لازم است، کشورهای مختلف برای گسترش استفاده از خودروهای برقی و هیبریدی ترکیبی از مششوق‌های مالی و توسعه زیرساخت را به‌کار گرفته‌اند. بسیاری از دولت‌ها با ارائه یارانه‌های خرید، معافیت یا کاهش مالیات، تسهیلات بانکی کمپه‌ها و تعرفه‌های ترجیحی واردات، هزینه اولیه خرید این خودروها را کاهش داده‌اند. در حوزه زیرساخت، سرمایه‌گذاری گسترده در ایجاد شبکه ایستگاه‌های شارژ سریع، توسعه استانداردهای شارژ یکپارچه و فراهم‌کردن پارکینگ‌های ویژه خودروهای برقی انجام شده‌است، اما در ایران متأسفانه شاهد هیچ مششوق خاصی نبوده‌ایم.

ناترازی برق «بهانه» است

اما در مورد توقف تقریبی پروژه خودروهای برقی، گفت‌وگویی با حسن کریمی‌سنجری، کارشناس صنعت خودرو و مدیر پروژه برقی‌سازی در دولت سیزدهم داشتیم. کریمی‌سنجری توضیح می‌دهد که در ایران فقط یک مسیر واقعی برای ورود فناوری روز به کشور وجود دارد که آن چین است. به گفته وی این کشور چندسالی است که جهت‌گیری خود را به‌طور کامل به سمت خودروهای برقی برده است. چنین خطوط تولید قطعات مکانیکی سنتی را یکی پس از دیگری کنار گذاشته و ناوگان حمل‌ونقل عمومی خود در شهرهای بزرگ را تقریبا به‌طور کامل برقی کرده‌است. کریمی سنجری تأکید می‌کند؛ وقتی تنها شریک صنعتی ایران به چنین قطعی‌ای رسیده، طبیعی است که ایران هم باید در همین مسیر حرکت کند، زیرا ادامه تولید خودروهای بنزینی در آینده نزدیک با بحران تأمین قطعه مواجه می‌شود.

وی سپس به این موضوع می‌پردازد که اهمیت خودروهای برقی فقط به دلایل زیست‌محیطی محدود نیست، بلکه از منظر امکان‌سنجی و ضرورت‌های اقتصادی نیز ایران ناچار است به این سمت برود چراکه کشور با بحران آلودگی هوا و مصرف افسار گسیخته بنزین مواجه است؛ بنزین تولیدی کیفیت کافی را ندارد و واردات آن نیز سالانه حدود هجلییارد دلار برای کشور هزینه دارد. کریمی سنجری یادآور می‌شود که دولت به دلیل حساسیتهای اجتماعی قادر به واقعی‌سازی قیمت بنزین نیست، درحالی‌که مصرف آن به شکل نگران‌کننده‌ای رو به افزایش گذاشته و کشور را در یک تنگنای بزرگ قرار داده‌است. وی اضافه می‌کند: «هم معضل آلودگی داریم و هم بحران بنزین و در عین‌حال یک فرصت استثنایی برای همکاری با چین فراهم است. سوال اینجاست که چرا از این ظرفیت استفاده نمی‌کنیم؟»

به باور این کارشناس صنعت خودرو علت اصلی بی‌بیلی دولت چهاردهم نسبت به ادامه مسیر برقی‌سازی، نبود اشراف فنی و تحلیل دقیق است. وی می‌گوید در بدنه کارشناسی دولت افرادی حضور دارند که اطلاعات نادرست، برداشت‌های غلط و تحلیل‌های سطحی را به مقامات انتقال می‌دهند. نمونه‌ای از این اطلاعات غلط نسبت‌دادن کاهش کارش راویز برای خودروهای برقی در آمریکا به‌عنوان نشانه‌ای برای شکست جهانی این فناوری است، درحالی‌که به گفته وی، ایران هیچ سختی با آمریکا ندارد. وی در این رابطه توضیح می‌دهد؛ آمریکا کشوری پهناور با سطح رفاه بالااست، آلودگی هوای شدید ندارد و تولیدکننده بنزین باکیفیت است. حتی اگر در آمریکا گرایش به خودروهای برقی کاهش پیدا کند، شریک ما چین است و برخلاف دنیا در مسیر برقی‌سازی صدرصدی حرکت می‌کند. کریمی‌سنجری می‌گوید: «چین مشاورها دولت را به سمت تولید خودروهای کم‌مصرف یا هیبریدی سوق می‌دهند؛ درحالی‌که تولید خودروهای هیبریدی از نظر فناوری پیچیده‌تر و از نظر هزینه تولید گران‌تر از خودروهای تمام‌عیار است.

وی توضیح می‌دهد: «خودروی هیبریدی ترکیبی از خودروی بنزینی و برقی است؛ یعنی باید هم روی موتور احتراقی سرمایه‌گذاری شود و هم روی موتور برقی؛ این در حالی است که فناوری خودروهای برقی بسیار ساده‌تر است و اساسا برای کاهش آلودگی و کاهش مصرف بنزین، تنها راه موثر، خودروهای تمام‌عیارقی هستند. خودروی هیبریدی همچنان بنزینی می‌سوزاند و همچنان آلودگی تولید می‌کند.» کریمی‌سنجری موضوع مشکل ناترازی برق برای کنار گذاشتن خودروهای برقی را «بهانه» می‌داند و می‌گوید: در حالی ناترازی برق مطرح می‌شود که وزیر چند هفته پیش اعلام کرد در یک بازه کوتاه زمانی، پنچهارمگاوات برق تجدیدپذیر به شبکه کشور افزوده شده‌است؛ رقمی که نشان می‌دهد ایران توان افزایش تولید برق را دارد. کریمی‌سنجری تأکید می‌کند: بحران کمبود بنزین به‌مراتب سخت‌تر، پرهزینه‌تر و زمان‌برتر از بحران کمبود برق است و برای تولید بیشتر بنزین باید سرمایه‌گذاری‌های عظیم انجام داد، نفت‌خام را از دست داد و باهم کیفیت تضمین‌شده به‌دست نمی‌آید، اما برق را می‌توان از گاز، زغال‌سنگ و حتی انرژی‌های تجدیدپذیر تأمین کرد.

بنابراین کمبود برق بهانه است؛ مشکل اصلی کمبود شدید بنزین و وارداتهمیلیاردی آن است. از مدیرپروژه خودروهای برقی دولت سیزدهم در مورد عدم‌استقبال از این خودروها پرسیدیم، وی توضیح می‌دهد: این موضوع ناشی از نبود زیرساخت‌ها است. وی معتقد است در همه دنیا ترس از تمام‌شدن شارژ خودرو، یک نگرانی طبیعی است و دولت‌ها با ایجاد زیرساخت آن را برطرف کرده‌اند. کریمی‌سنجری معتقد است مردم اگر مطمئن باشند که شب در پارکینگ خانه می‌توانند خودروشان را شارژ کنند و در سفرهای بین‌شهری ایستگاه شارژ وجود دارد، خرید خودروی برقی برایشان کاملا منطقی می‌شود.

وی توضیح می‌دهد که در طرح دولت سیزدهم، تعریف «پروتکل شارژ خانگی»، ایجاد انشعاب مجزا برای ساختمان‌ها، امکان شارژ کنترل‌شده شبانه، تجهیز برج‌ها به شارژ سریع و ایجاد ایستگاه‌های شارژ در مسیرهای پرتردد مثل جاده شمال، همه پیش‌بینی شده‌بود، اما اجرایی آن متوقف شد. حالا همان توقف زیرساخت، تبدیل شده به بهانه‌ای برای کنار گذاشتن خودروهای برقی. این کارشناس صنعت خودرو اعتقاد دارد وظیفه ایجاد زیرساخت بر عهده دولت است. در دنیا توسعه خودروهای برقی و توسعه زیرساخت به‌صورت موازی اتفاق می‌افتد، نه یکی بعد از دیگری.

شیوه برخورد سیاستگذاران

در مورد واردات خودروهای برقی

و هیبریدی نمونه تمام‌عیاری از

برخورد سلیبف‌های در اجرای قوانین

و مصوبات مجلس است.

شیوه برخورد سیاستگذاران

در مورد واردات خودروهای برقی

و هیبریدی نمونه تمام‌عیاری از

برخورد سلیبف‌های در اجرای قوانین

و مصوبات مجلس است.

^[1] به گزارش دبیر‌خانه هیات‌دولت، این تصمیم به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون‌اساسی و همچنین مواد قانونی مرتبط با ساماندهی صنعت خودرو اتخاذ شده‌است

^[2] به گزارش دبیر‌خانه هیات‌دولت، این تصمیم به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون‌اساسی و همچنین مواد قانونی مرتبط با ساماندهی صنعت خودرو اتخاذ شده‌است

محرومیت در انتظار مهاجم استقلال؟

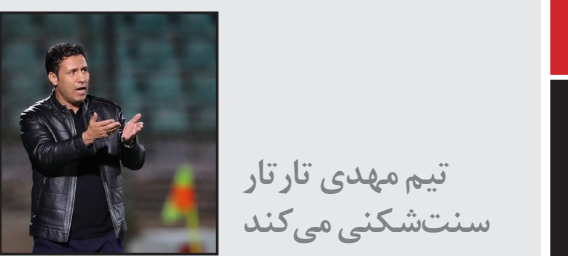
عرفان حمیدی – یکی از مهم‌ترین حواشی دربی اراک بعد از پایان مسابقه و در زمان خوش‌ویش بازیکنان و اعضای دو تیم با یکدیگر اتفاق افتاد.

هر چند کمتر فردی از ابتدای ماجرا خبر دارد چون فیلمی از این صحنه گرفته نشده اما بعد از مصابیت عجیب و غریب سرژ اوربه تصاویر مربوط به حرکت او و آنچه در زمین اتفاق افتاد، ثبت و ضبط شده است.

تصاویر از جایی شروع می‌شود که حسین کنعانی در حال آرام کردن اهل ساحل عاج پرسپولیس است اما اوربه با دو دست کنعانی را پس می‌زند. کنعانی عصبانی می‌شود و پورعلی‌گنجی می‌رود که کنعانی را آرام کند. کم‌کم تعداد افرادی که در حال آرام کردن اوربه هستند بیشتر می‌شود. جولیانو والیم بندساز پرسپولیس، کریم باقری و افشین پیروانی وارد ماجرا می‌شوند، سروش که آن طرف‌تر مشغول صحبت با سحرخیزان و برخی بازیکنان استقلال بود سوراخ اوربه می‌آید. فرشاد احمدزاده هم می‌آید اما هیچ کس قادر به آرام کردن این بازیکن نیست و او یکی یکی همه را پس می‌زند.

در شرایطی که برخی نفرات دو تیم هم سوراخ آن سوی اجرا رفتناند، اوربه در معیت فرشاد احمدزاده و پورعلی‌گنجی بیرون می‌رود. احمدزاده دوان‌دوان او را تا خط طولی دنبال می‌کند. اوسمار هم کنار خط ایستاده است و بعد از دست دادن با اوربه سعی دارد او را آرام کند اما این بازیکن با عصبانیت و اشاره دست به مرکز زمین مواردی را توضیح می‌دهد.

بعد از دست به دست شدن تصاویر و ویدیوهایی این ماجرا گفته شد اوربه با حسین

تیم مهدی تار تار سنت‌شکنی می‌کند

شکایت ساپینتو از استقلال

در دربی ۰۱۰۶، ریکاردو ساپینتو برخلاف رویه همیشگی خود که فوتبال کاملاً هجومی و پرس شدید را در دست‌نکار قرار می‌دهد، این بار با تفکراتی محتاطانه‌تر تیمش را به میدان فرستاد؛ تصمیمی که از نگاه برخی هواداران و کارشناسان محافظه‌کارانه بود، اما با توجه به شرایط موجود، برای سرمربی استقلال اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسید. استقلال در این مسابقه با دست‌هایی نسبتاً بسته وارد زمین شد و همین موضوع رویکرد تاکتیکی ساپینتو را تحت تأثیر قرار داد. مهم‌ترین مشکل استقلال، غیبت مهران احمدی بود؛ بازیکنی که یکی از بهترین پاسورها و ایزراهای

اصلی تیم در انتقال سریع توپ و بازیسازی از عقب محسوب می‌شود. ساپینتو در غیاب احمدی، بخش مهمی از ساختار تاکتیکی تیمش را از دست داده بود. از سوی دیگر، منیر الحدادی نیز تنها چند ساعت پیش از مسابقه به آمادگی نسبی رسیده و عملاً در شرایط ایده‌آل قرار نداشت. همین دو چالش باعث شد استقلال در میانه زمین از لحاظ مالکیت و گردش توپ، کیفیت همیشگی را ارائه نکند و سرمربی آبی‌ها ناچار شود به بازی ساده‌تر و کم‌ریسک‌تری روی بیاورد.عامل محدودکننده دیگر، کیفیت نازل چمن ورزشگاه اراک بود. ساپینتو که در لیگ‌های مختلف اروپا کار کرده، کاملاً آگاه است که سیستم مبتنی بر پاسکاری کوتاه، تغییر جهت‌های سریع و بازی روی زمین، روی چنین زمینی عملی نیست. او پیش از بازی به این جمع‌بندی رسیده بود که اگر استقلال بخواهد سبک همیشگی‌اش را در زمینی با فراز و نشیب فراوان اجرا کند، نه تنها موفق نخواهد شد، بلکه احتمال اشتباهات فردی، توپ‌لو دادن و حتی مصدومیت بازیکنان افزایش می‌یابد.

بنابراین تصمیم گرفت رویکردی فیزیکی‌تر و مستقیم‌تر اتخاذ کند تا هم تیمش دچار «سکته فوتبالی» نشود و هم از لحاظ بدنی و ذهنی آسیب نبیند.در واقع ساپینتو تلاش کرد منطقی‌ترین راه موجود را انتخاب کند؛ راهی که نه استقلال را در معرض خطر باخت قرار دهد و نه باعث از دست رفتن بازیکنان کلیدی‌اش شود. او نیم‌نگاهی به پیروزی داشت، اما شرایط مسابقه، ترکیب ناقص و زمین نامناسب باعث شد اولویت نخست او نباشد. این ذهنیت شاید استقلال را از صدر جدول دور کرد، اما سرمربی پرتغالی به‌خوبی می‌دانست که فصل، هنوز طولانی است و مسابقات حساسی در پیش است که می‌تواند امتیازات از دست رفته را جبران کند.

با این حال، نتیجه تساوی باعث شد بخشی از کارشناسان و هواداران از نمایش محتاطانه استقلال ابراز نارضایتی کنند. اگر استقلال دربی را می‌برد، بدون شک ساپینتو امروز با آرامش بیشتری مسیر خود را ادامه می‌داد. اما اکنون، با توجه به اتفاقات آن مسابقه، او باید در ادامه راه نشان دهد که تصمیم محافظه‌کارانه‌اش تنها برای یک بازی و یک شرایط ویژه بوده است و تیمش دوباره به فوتبال تهاجمی و پرانرژی همیشگی باز خواهد گشت.

فولاد خوزستان، تیمی که دو فصل پیش تنها چند قدم با سقوط فاصله داشت، این روزها

چهره‌ای متفاوت از خود نشان می‌دهد. عملکرد درخشان این تیم در فصل گذشته، قرار گرفتن در جمع چهار تیم برتر لیگ و تثبیت جایگاهش در جدول، نهنتها به هواداران امید بخشید، بلکه موجی از محبوبیت را برای سرمربی مشهورش، یحیی گل‌محمدی، به همراه آورد. یحیی که سابقه‌های طولانی و پرتنش در فوتبال ایران دارد، توانسته بود با مدیریت تاکتیکی و روحیه‌بخشی خود، فولاد را به نقطه‌ای برساند که کمتر کسی پیش‌بینی می‌کرد. اما این محبوبیت در کنار موفقیت، نقطه شروع یک سری چالش‌ها نیز شد. یحیی از همان آغاز فصل جدید، رفتاری داشت که هواداران و حتی کارشناسان را شگفت‌زده کرده: غر زدن‌های مکرر، انتقاد در روند تقویت تیم و ابراز نارضایتی از مدیریت باشگاه، بخشی از همان رفتارهایی بود که سابقه آن در دوران حضورش در پرسپولیس نیز ثبت شده است.

در پرسپولیس، یحیی گل‌محمدی بارها با مدیران عامل اختلاف پیدا کرد و رسانه‌ها از شکایت و درگیری لفظی او با مهدی رسول‌پناه و تنش‌هایش با رضا درویش خبر دادند. این سابقه نشان می‌دهد که حتی در شرایط موفقیت‌آمیز، یحیی تمایل دارد که نظر خود را بدون واسطه بیان کند و اگر روند باشگاه مطابق میل او نباشد، بی‌برده واکنش نشان می‌دهد. این موضوع، حالا در فولاد نیز نمود پیدا کرده است.

استوری خطاب به دوستش او را با عنوانی یاد کرد که در انگلیس تعبیری نژادپرستانه داشت و به همین خاطر سه جلسه

محروم شد. همچنین رودریگو بن تانکورو مدافع اروگوئه‌ای تانتهام نیز در مصاحبه‌ای گفته بود اقوام سون میون مینگ مهاجم مشهور کره‌ای هم‌تیمی‌اش همه شبیه هم هستند که همین حرف باعث شد تا چند بازی محروم و ۱۰۰ هزار پوند جریمه شود. درباره این موضوع هنوز هیچ کس از اردوی پرسپولیس و مسئولان این باشگاه اظهارنظری نکرده‌اند و مشخص نیست موضع اوربه و مدیران این باشگاه درباره اتفاق رخ داده چیست.

ادعای اوربه نیاز به شاهد و دلیل دارد

یک کارشناس حقوقی که سابقه حضور در باشگاه‌های فوتبال را دارد درباره بحث شکایت احتمالی پرسپولیس یا اوربه از سحرخیزان گفت: مهم نیست چه کسی شکایت کند. هم خود بازیکن و هم باشگاه می‌توانند شکایت کنند. خود کمیته انضباطی فدراسیون فوتبال هم می‌تواند به این مسأله ورود کند و الزامی نیست که کسی شکایت کرده باشد. شما بارها دیدیم‌ا که نیم‌ساعت بعد از وقوع اتفاقی در فوتبال دو نفر محروم می‌شوند آن هم در شرایطی که شخصی شکایت نکرده است، اینجا مشخص می‌شود خود کمیته انضباطی به ماجرا ورود کرده است.

این کارشناس حقوقی در ادامه اظهار کرد: شکایت اوربه یا باشگاه پرسپولیس به دلیل نیاز دارد. اگر این بازیکن دو شاهد هم داشته باشد که چنین حرفی به او زده شده می‌تواند شکایتش را مطرح کن. در واقع او برای اثبات ادعایش حتماً نیاز به دلیل و شاهد دارد.

ناظر داورى و ناظر مسابقه چه می‌گویند؟

با توجه به اتفاقی که بعد از سوت پایان مسابقه رخ داده موضع ناظران این مسابقه هم می‌تواند جالب باشد. اسماعیل صفری ناظر داورى این مسابقه درباره اتفاق رخ داده گفت: من چیزی ندیدم، ضمن اینکه موارد مربوط به بعد از سوت پایین بازی به ناظر مسابقه ارتباط دارد.

حسین زرگر ناظر این مسابقه هم به ایران ورزشی گفت: چیزی نبود و ما هم دور بودیم، مشکلی وجود نداشت و بازیکنان از هم جدا شدند.

وقتی بحث توهین نژادپرستانه مطرح شد زرگر در پاسخ به سؤال ما در این باره گفت: هر چیزی که ببینیم را به سازمان لیگ گزارش می‌کنیم. حالا برخی دوستان هم پیشگویی‌هایی انجام داده‌اند.

وی تأکید کرد: اجازه بدهید جزئیات این موضوع را در گزارش مکتوبم بیاورم. البته در زمان آن اتفاق ما روی پیست کنار زمین بودیم و فقط از دور دیدیم چه اتفاقاتی می‌افتد و هیچ چیزی هم نشنیدیم.

تلویزیون مالکیت توپ پرسپولیس را ۹۵٫۸ درصد کم کرد!

پرسپولیس مقابل استقلال در دربی آمار جالبی از خود برجای نگذاشت. سرخ‌ها در این بازی تنها از حیث مالکیت توپ تیم برتر میدان بودند، موضعی که اوسمار هم در نشست خبری بعد از مسابقه روی آن تأکید داشت و با اشاره به این آیتم تأکید داشتند که تیمش خوب بازی کرده است.

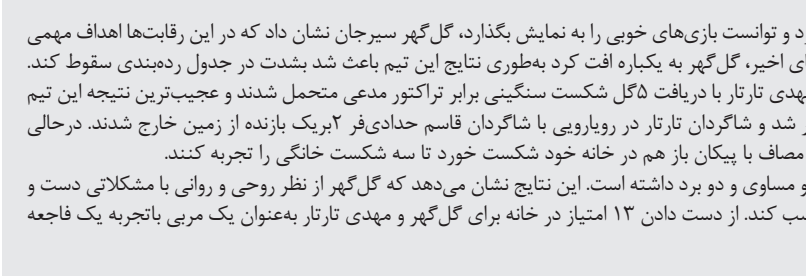
پرسپولیس در این مسابقه ۵۹۵٫۵ درصد زمان بازی مالکیت توپ را اختیار داشت. این آمار در شرایطی به دست آمد که سرخ‌ها در طول نود دقیقه ۵۱۷ پاس به هم دادند در حالی که تعداد پاس‌های حریف ۳۰۹ بود. دقت پاس پرسپولیس هم برتر از حریفش بود چرا که سرخ‌ها ۸۵٫۳ درصد دقت پاس داشتند در حالی که آمار حریف ۷۵٫۷ درصد بود.

اما نقطه ناامیدکننده جایی بود که به تعداد شوت‌ها و شانس گل می‌رسیم. در این بازی پرسپولیس ۸ کلا شوت زد که فقط دو تا از آنها در چهارچوب بود در حالی که استقلال ۱۰ شوت زد که ۴ تا از آنها داخل چهارچوب بود. امید به گل استقلال هم اندکی بیشتر بود و سرخ‌ها این آیتم را هم ۰٫۶۱ تا ۰٫۹۵ باختند. در تعداد خطاها هم شرایط تقریباً برابر بود و پرسپولیس ۹ خطا کرد و استقلال ۱۰ تا.

نکته عجیب در آمار مسابقه اما جایی بود که با وجود برتری پرسپولیس در مالکیت توپ تلویزیون و برنامه فوتبال برتر آمار مربوط به مالکیت را ۵۰-۵۱ اعلام کرد. این درست همان اتفاقی بود که در چند دربی بی‌کیفیت طی سال‌های گذشته اتفاق افتاده بود. در آن مقطع است که دربی‌ها به خاطر محتاط بودن بیش از حد دو تیم بشدت مورد انتقاد قرار می‌گرفت و نتیجه هم غالباً مساوی بودن گل بود.بالفاصله تلویزیون آمار مالکیت توپ را ۵۰-۵۰ نشان می‌داد و حالا مشخص شد آن آمارها هم چندان پایه و اساس درستی نداشته است.

بیفوما دیر آمد، دو تعویض سوخت

بعد از دربی برخی از هواداران و حتی بازیکنی مثل حسین کنعانی‌زادگان به رکورد شکست‌ناپذیری سرخ‌ها در این مسابقه تاریخی اشاره کرده و به این دستاورد تاریخی‌شان پز دادند. این موضوعی بود که خود باشگاه پرسپولیس هم در رسانه رسمی‌اش روی آن مانور کرد چراکه این رکورد فوق‌العاده پارچا ماند و تا بازی بر گشت که احتمالاً چند ماه دیگر خواهد بود طولانی‌تر و جالب‌تر هم خواهد شد.

تیم مهدی تار تار در بیست‌وپنجمین دوره لیگ برتر فوتبال کشورمان خوب شروع کرد و توانست بازی‌های خوبی را به نمایش بگذارد، گل‌گهر سیرجان نشان داد که در این رقابت‌ها اهداف مهمی دارد و خیلی زود خودش را به جمع مدعیان رساند، اما بعد از چند بازی برعکس سال‌های اخیر، گل‌گهر به یکباره افت کرد به‌طوری نتایج این تیم باعث شد بدشدت در جدول رده‌بندی سقوط کند. اما این روند نزولی از بازی با تراکتور در خانه گل‌گهر شروع شد، جایی که شاگردان مهدی تار تار با دریافت ۵گل شکست سنگینی برابر تراکتور مدعی منجمل شدند و عجیب‌ترین نتیجه این تیم در سال‌های اخیر رقم خورد. این باخت در برابر ذوب‌آهن آن هم در خانه گل‌گهر تکرار شد و شاگردان تار تار در رویارویی با شاگردان قاسم حدادی‌فر ۲بریک بازنده از زمین خارج شدند. درحالی که مهدی تار تار در تلاش برای بازگشت تیمش به روند گذشته بود، این بار گل‌گهر در مصاف با پیکان باز هم در خانه خود شکست خورد تا سه شکست خانگی را تجربه کنند.

به‌طور کلی گل‌گهر هفت بازی در خانه انجام داده که از این هفت بازی سه باخت، دو مساوی و دو برد داشته است. این نتایج نشان می‌دهد که گل‌گهر از نظر روحی و روانی با مشکلاتی دست و پنجه نرم می‌کند، چراکه در حالت عادی هر تیمی باید در خانه خود نتایج بهتری را کسب کند. از دست دادن ۱۳ امتیاز در خانه برای گل‌گهر و مهدی تار تار به‌عنوان یک مربی باتجربه یک فاجعه به حساب می‌آید که قطعاً باید فکری به حال آن کنند.

وعده خوشبختی ایستا پوشالی بود!

باشگاه ایستا البرز که ابتدای فصل با وعده‌های

بزرگ، پروژه‌ای پر سرر و صدا برای حضور در جمع مدعیان قهرمانی فوتبال زنان آغاز کرده بود، حالا در یکی از عمیق‌ترین بحران‌های تاریخ خود گرفتار شده است. بحرانی که از داخل رختکن شروع شد و امروز تمام ارکان باشگاه را تحت‌تأثیر قرار داده است.

ایستا با جذب چهره‌های بسزگی مانند زهرا قنبری و زهرا خواجوی تلاش کرد خود را در قامت یک مدعی معرفی کند. خریدهایی که بسیاری از کارشناسان تصور می‌کردند بتواند تعادل فنی تیم را بازسازی کرده و استانداردهایی تازه به تیم تزریق کند اما نتیجه برعکس شده؛ این تیم نه تنها در مسیر

قهرمانی قرار نگرفت، بلکه حتی در حد و اندازه رهنم‌های انجام‌شده هم ظاهر نشد.

در ماه‌های گذشته ستاره‌های اثرگذار تیم یکی پس از دیگری از جمع ایستا جدا شدند؛ جدایی‌هایی که نه اتفاقی بود و نه قابل کتمان. برخلاف تصویر آرامی که باشگاه در ابتدای فصل نشان می‌داد، بازیکنان در هفته‌های اخیر نسبت به مدیریت تیم چه در بخش فنی و چه مالی معترض بودند. این نارضایتی‌ها به‌تدریج شدت گرفت و در طول فصل چندین بار درگیری‌های جدی از اردوهای این تیم گزارش شد که آخرین پیش از دیدار مقابل گل‌گهر بود. درگیری‌هایی که نشان می‌داد فضای داخلی تیم نه تنها حرف‌های نیست، بلکه در آستانه فروپاشی قرار دارد. اما سؤال اساسی این است که علت این حجم از نارضایتی و موج جدایی‌ها چه بود؟

بر اساس گزارش‌های موق از داخل اردو، پس از ثبت نتایج ضعیف، مدیریت باشگاه تصمیم داشت بازیکنان را با جریمه‌های سنگین مالی مواجه کند. تصمیمی که نه تنها با مخالفت قاطع بازیکنان روبه‌رو شد، بلکه فضای رختکن را به مرز انفجار رساند. بازیکنان معتقد بودند ضعف مدیریت، بی‌نظمی، عدم پشتیبانی، بدقولی مالی و نبود برنامه‌ریزی حرفه‌ای عوامل اصلی ناکامی هستند و نباید مسئولیت آن به گردن آنها انداخته شود. این اختلافات روزبه‌روز گسترده‌تر شد و نهایتاً کار به جایی رسید که مدیریت باشگاه دیروز رسماً تغییر کرد؛ تغییری که هرچند ضروری بود، اما دیرنگام به نظر می‌رسد و شاید نتواند بحران جاری را متوقف کند. شنیده‌ها حاکی از آن است که هشت بازیکن در آستانه جدایی قرار داشتند، اما ماجرا به همین‌جا ختم نمی‌شود. طبق اطلاعات به‌دست‌آمده، فردی که در باشگاه به‌طور غیررسمی امور نقل و انتقالات را در کنار وظایف رسانه‌ای‌اش، بر عهده دارد در گروه بازیکنان اعلام کرده که باشگاه تنها برای چهار نفر رضایتنامه صادر می‌کند و مابقی باید تا پایان قرارداد بمانند. تصمیمی که بحران را از سطح نارضایتی به سطح بی‌اعتمادی رسانده است. موضوعی که تعجب بسیاری را برانگیخته و پرسش‌های جدی درباره ساختار مدیریتی ایستا مطرح کرده که چگونه فردی که مسئولیت رسانه‌ای و هنری دارد، اکنون مرد شماره یک نقل و انتقالات بازیکنان بانوان علی‌الخصوص ملی‌پوشان شده است و در انتقال بازیکنان به ایستا نقش اول را بازی کرد.

از اوج محبوبیت تا سایه اختلافات

ابتدای فصل، یحیی نسبت به روند تقویت تیم و سیاست‌های مدیریتی محمد محمدی، مدیرعامل وقت باشگاه انتقاد کرد. این انتقادات، با شروع ضعیف نتایج تیم در مسابقات ابتدایی، بیش از پیش به چشم آمد و باعث شد که فشار روانی روی مدیریت باشگاه و کادرفنی افزایش یابد.

نتایج ضعیف ابتدایی و اختلافات پنهان در درون باشگاه، به جابه‌جایی مدیریت انجامید و در نهایت، حمیدرضا گرشاسبی معاون مدیرعامل جدید فولاد منصوب شد. حضور او با امید تازه‌ای همراه شد؛ یحیی در اولین نشست خبری پس از تغییر مدیریت، گفت: «با آمدن مدیرت جدید، انگیزه تیم بیشتر شده و می‌توانیم دوباره برای قهرمانی در آسیا تلاش کنیم».

یک برد ابتدایی پس از این تغییر، نشان داد که تیم همچنان توان بالقوه دارد، اما این برد تنها

یک آغاز بود و روند نتایج بعدی، هنوز رضایت هواداران را جلب نکرده است.

شاگردان یحیی گل‌محمدی که عملکرد خوبی در این هفته‌ها نداشته است با تک‌امتیاز دیدار خانگی مقابل الومینیوم با ۱۲ امتیاز در رتبه چهاردهم ماند تا همچنان آزر فرمز در اردو با فولادی‌ها نواخته شود.

بسا این حال، چالش اصلی در فولاد نه صرفاً نتایج ضعیف، بلکه نحوه مدیریت انتقاد و

مسئولیت‌پذیری است. یحیی گل‌محمدی، با قرارداد سنگینی نزدیک به ۲۰میلیارد تومان

ورزش

روزنامه در اقتصاد

چهارشنبه ۱۹ فروردین ۱۴۰۵۱۴۰۵شماره ۸۸۹

www.marzeghtesad.ir

▼ مهدی‌زاده: هاشم‌نژاد به‌دنبال پناhti گرفتن بود

محمدرضا مهدی‌زاده مدافع استقلال خوزستان درباره تساوی بدون گل تیمش مقابل تراکتور در تبریز می‌گوید: «می‌دانستیم بازی سختی داریم و تراکتور تیمی است که بازیکنان باکیفیتی دارد. ما بعد از شکست برابر گل‌گهر با هم صحبت کردیم و هم‌قسم شدیم تا در بازی با تراکتور امتیاز بگیریم و خوشحالم که دست خالی از تبریز برنگشتم. شاید با توجه به وضعیتی که قبل از این بازی داشتیم، خیلی‌ها پیش‌بینی می‌کردند به تراکتور بیایم ولی می‌دانستیم از این بازی چه می‌خواهیم و چگونه باید برابر آنها بازی کنیم. تیم ما در این بازی مستحق امتیاز گرفتن بود.» او درباره صحنه جنجالی این بازی و اینکه تراکتوری‌ها معتقد به پناhti بودند این‌طور می‌گوید: «می‌دانستم که هاشم‌نژاد می‌خواهد پناhti بگیرد و در آن صحنه پالم را ثابت نگه داشتم. هدفم این نبود که پای هاشم‌نژاد را بزنم و فکر می‌کنم او قصد داشت پایش را به پای من گیر بدهد و پناhti بگیرد. داور هم می‌توانست پناhti بگیرد و هم می‌توانست نگیرد، ولی من قصدی برای خطا کردن نداشتم. در مورد آن صحنه خودم نمی‌توانم نظری قاطع داشته باشم و کارشناسان باید نظر بدهند، اما باز هم می‌گویم که تصمیمی برای خطا کردن روی بازیکن تراکتور نداشتم.»

■.....■

▼ مظفری‌زاده: با وجود VAR پذیرش اشتباهات داورى سخت است

سعید مظفری‌زاده مدیرعامل باشگاه تراکتور درباره تساوی خانگی تیمش مقابل استقلال خوزستان و اعتراض شدید بازیکنان و کادرفنی این تیم به پناhti اعلام نشدن برخورد مهدی هاشم‌نژاد بسا مدافع حریف اظهار داشت: «صحنه‌ای در بازی اتفاق افتاد که هم به نظر ما و هم به نظر اکثر کارشناسان پناhti بود. با توجه به وجود VAR، پناhti اعلام نشدن این صحنه عجیب و سؤال داشت. ما اعتراض رسمی‌مان را به فدراسیون ارسال کردیم و امیدوارم پاسخ مناسبی در این زمینه بگیریم. باوجود VAR واقعا پذیرفتن اشتباهات داورى سخت است، چون در سرنویشت تیم‌ها تأثیرگذار است. این اتفاق در این فصل در چند مورد برای ما رخ داده است. ما قبلاً هم اعتراض‌مان را به فدراسیون ارسال کردیم، ولی پاسخی نگرفتیم، امیدواریم این بار پاسخ مناسب دریافت کنیم. اسکوچیچ هم خیلی از اشتباهات داورى ناراحت است.»

او درباره صحبت‌های تند محمدرضا نوزوی مالک این باشگاه علیه داورى بازی‌های تیمش و احضار او به کمیته اخلاق هم گفت: «من نمی‌دانم دلیل احضار آقای نوزوی چیست، او هم نسبت به وضعیت موجود داورى معترض است و فقط می‌خواهد حق باشگاه تراکتور ضایع نشود. ضمن اینکه در چارت رسمی باشگاه، مالکیت با هلدینگ است و نمی‌دانم با این شرایط آیا اصلاً امکان احضار نوزوی وجود دارد یا خیر. نوزوی فردی فعال در فوتبال نیست و نمی‌دانم اصلاً امکان احضار او وجود دارد.»

مظفری‌زاده درباره اینکه چند ماه پیش هم نوزوی بابت اظهارتش به کمیته اخلاق دعوت شده بود اما نرفت، آیا این بار به جلسه کمیته اخلاق خواهد رفت یا نه، گفت: «منی‌دانم، قطعلاً خودش تصمیم می‌گیرد. ما در چارت باشگاه تراکتور مدیرعامل و هیأت مدیره داریم و مجموعه مدیریتی باشگاه کاملاً مشخص است. درست است آقای نوزوی ما را حمایت می‌کند، ولی این حمایت باید باعث شود کمیته اخلاق او را احضار کند، نمی‌بینم. به همین خاطر اظهارنظر نمی‌کنم.»

■.....■

▼ برنامه‌ریزی برای پارالمپیک ۲۰۲۲

سعید سلگی ستخگی کاروان ایران اعزامی به بازی‌های پارآسیایی جوانان نیز در خصوص آینده‌نگری برای ورزشکاران نخبه و مدال‌آور بازی‌های آسیایی ۲۰۲۵ جوانان در دبی معتقد است: «با حمایت جدی، مدال‌آوران این دوره می‌توانند به پشوانه کاروان ایران در پارالمپیک ۲۰۲۲ تبدیل شوند. پشوانه‌سازان از طریق بازی‌های پارآسیایی جوانان انجام می‌شود و در دوره گذشته هم این‌گونه بود. نگاه اصلی ما در این بازی‌ها برای پارالمپیک ۲۰۲۲ و بازی‌های پارآسیایی ۲۰۳۰ است. آیین‌نامه تیم‌های ملی B را داریم و ورزشکاران بعد از این دوره حمایت می‌شوند و اردوهای متمرکز را برای آنان خواهیم گذاشت.»

سلگی در خصوص اردوهای برگزار شده در یک سال اخیر قبل از اعزام به دبی می‌گوید: «در یک سال گذشته روند آمادسازی شروع شده و اردوها نیز در جریان بوده. این اردوها بسا گامی در بزرگار شدن البته ما ورودی‌هایی برای رشته‌های رکوردی تعریف می‌کنیم تا ورزشکاران در انتخابی‌ها حضور پیدا کنند. بعد از انتخابی ۲ نفر برتر را به اردو فراخواندیم تا آماده اعزام به دبی شوند. در یک سال گذشته ۱۸۳ اردو آماده‌سازی را برگزار کردیم. البته تغییر میزان نیز تأثیر زیادی در رشته‌ها داشت و ما جود و دوچرخه‌سواری را از دست دادیم.» سلگی در خصوص رکوردشکنی احتمالی جوانان ایران تأکید دارد: «کوردها را بررسی کردیم و شرایط رکوردی خوبی داریم اما این قطعی نیست زیرا اطلاعات دقیقی از رقبان نداریم.»

● دلار ۹۳٫۴۰۰ ● یورو ۱۰۸٫۸۲۰ ● پوند ۱۲۵٫۴۸۰ ● درهم ۲۵٫۵۵۰ ● لیر ۲٫۳۰۰ ● سکه ۸۵٫۴۵۰۰۰۰ ● سکه بهار آزادی ۷۶٫۶۱۰۰۰۰ ● نیم سکه ۴۵٫۲۰۰۰۰۰ ● ربع سکه ۲۶٫۷۴۰۰۰۰ ● سکه گرمی ۱۴٫۸۰۰۰۰۰ ● طلای ۱۸ عیار ۷٫۵۹۰۰۰۰ ● طلای ۲۴ عیار ۱۰٫۱۰۰۰۰۰ ●

روزنامه
دراقتصاد
www.marzeghtesad.ir
چهارشنبه ۱۹ فروردین ماه۱۴۰۵ شماره۸۸۹

صاحب امتیاز: موسسه مطبوعاتی دانش پیام بامداد نوبن

مدیر مسئول: ابوالفضل حمیدی

چاپ: جام جم

آدرس: تهران، بلوار مرزداران، خیابان البرز ، البرزیکم، پلاک ۶

تلفن: ۰۲۱-۴۹۱۰۵۰۰۰

گستره توزیع : سراسری

شرکت توزیع : نشر گستر

عذرخواهی عوامل «بازمانده»

و هويت کهن ايراني توصيف کردند. پس از آن ساترا اعلام کرد اين برنامه بدون اخذ مجوز منتشر شده و سکوی پيش‌کننده «بازمانده» هم توقيف شده، ولی انتقادها انتشار اين بخش از برنامه که با اجرائی مشترک سيامک انصاری و مهريان غفوريان همراه بود، به‌سرعت با واکنش‌های منفی مردم مواجه شد و منتقدان، اين اقدام را ضد ايران شماتت قرار گرفتند.

در آخرين روز هفته اما عوامل برنامه دست‌به‌کار شدند و با انتشار فيلم و يادداشت از مردم عذرخواهی کردند. ابتدا سيامک انصاری با انتشار فيلمی گفت: «از تمام ملت ايران بابت اتفاقاتی که در برنامه «بازمانده» رخ داد و موجب ناراحتی شده، عذر می‌خواهم.

بخش معدن افغانستان از ظرفیت‌های معدنی و بزره‌های بر خوردار است، اما سیاست دولت افغانستان اجرائی فرآیندهای استحصال مواد معدنی در این کشور است.

بازی همکارانه در تجارت

مر تفضی اکبری -در طول سال‌های گذشته تحریم و محدودیت‌های بین‌المللی به سد راه توسعه تجارت خارجی کشور بدل شده است.

در چنین فضایی سیاست‌گذاری باید در مسیر هموارسازی فرآیندهای تجاری باشد با

این‌وجود نهنتها این خواسته اساسی برآورده نمی‌شود بلکه شاهد اعمال مقرراتی هستیم که هر روز بیش از قبل مسیر تجاری کشور را دشوار و پرهزینه می‌کند. نبود توازن میان صادرات و واردات با برخی کشورها که در رده مهم‌ترین مقاصد صادراتی ما هستند، می‌تواند به آینده تعاملات تجاری ایران با این کشورها لطمه بزند.

عراق، پاکستان و افغانستان در رده همسایگان ایران قرار دارند که میزان صادرات ما به آنها قابل اعتنا است. در همین‌حال از ظرفیت خوبی برای پذیرش کالای ايرانی برخوردار هستند. با این‌وجود در طول سالیان گذشته به مساله واردات از این کشورها با هدف ایجاد توازن تجاری، توجه کافی نشده است. البته کشورهای مورد بحث عموما از ظرفیت صنعتی برای تولید و فروش کالا به ایران برخوردار نیستند؛ با این حال این کشورها، از توان بالایی برای تامین نیازهای ایران در بخش کالاهای اساسی کشاورزی؛ محصولات دامی، نهادهای دامی و... برخوردار هستند.

تکیه بر این ظرفیت‌ها برای تامین نیاز وارداتی ایران می‌تواند مسیر صادرات ما به کشورهای مذکور را تسهیل کند. به‌علاوه آنکه با سیاستگذاران انتظار می‌رود برای حفظ ماندگاری در این بازار رقابتی اقداماتی همچون سرمایه‌گذاری مشترک، انتقال بخشی از زنجیره ارزش تولید به کشورهای مورد بحث و خرید و فروش اعتباری را در دستور کار قرار دهند. ارتقای روابط تجاری میان ایران با عراق، پاکستان و افغانستان نیازمند شناخت دقیق از ظرفیت کشورهای یاد شده و اصلاح جدی مقررات داخلی و بهبود روابط خارجی است. تجارت دوسویه راهکار تداوم حضور محصولات ايرانی در بازار بین‌المللی است. با این‌وجود هیچ تناسبی میان صادرات و واردات ایران با کشورهای عراق، افغانستان و پاکستان وجود ندارد. نبود شرایط برد-برد در این معاملات تجاری به‌خصوص با توجه به محدودیت‌های برخی روی کشور در مبادلات تجاری، آینده صادرات ایران را به کشورهای یاد شده تهدید می‌کند.

ضرورت حفظ بازار عراق برای صنایع ساخت محور

علیرضا کلاهی صدمی فعال بخش تولید و تجارت در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» در ارزیابی روند تجاری ایران و عراق و نبود تعادل در این بخش گفت: مدل اقتصادی عراق، مشابه سایر کشورهای عربی است. یعنی از فروش نفت و منابع انرژی، کسب درآمد کرده و از محل این درآمد نیز اقدام به واردات کالاهای خارجی می‌کنند. عراق از منظر زیرساخت‌های انرژی و صنعتی، فاصله بسیاری با توسعه‌یافتگی دارد. البته عراقی‌ها در این سال‌ها آرام آرام به سمت جایگزینی واردات می‌روند. یعنی چنانچه ظرفیت تولید در صنایع احداث شده در این کشور، افزایش یابد، با تعرفه‌گذاری می‌توانند مانع صادرات کالای ايرانی شوند؛ اما در حال حاضر عراق نیازمند واردات برای تامین نیازهای خود است. کلاهی صدمی گفت: صادرات ایران به عراق، از اهمیت ویژه‌ای برای ما برخوردار است؛ چراکه عراق محصول نهایی از ما خریداری می‌کند. یعنی کالای صنعتی ساخت ایران با ارزش‌افزوده بالا و اشتغال‌زایی قابل‌توجه، به عراق صادر می‌شود.

این فعال عرصه تولید و تجارت گفت: در طرح تحول انرژی صنایع مختلف به ۴ گروه تولیدی شامل نفتی و پتروشیمی، معدنی و فلزی، کشاورزی و غذایی و همچنین صنایع ساخت‌محور تقسیم شده است. صنایع ساخت محور اغلب در رده صنایع کوچک و متوسط قرار دارند که عمدتا صادرات قابل‌توجهی هم به عراق دارند. این صنایع عموما انرژی‌ری نیستند، کم‌انرژیک براساس ۸ متر ۸ درصد از سید انرژی صنعتی و ۳ درصد از

اینفو گرافیک

در شرایط بحرانی ناشی از حملات، آگاهی از تکنیک‌های ساده اما تخصصی کمک‌های اولیه می‌تواند از بروز معلولیت‌های دائم یا مرگ مصدومان جلوگیری کند

مهارتشوک	اصول تخلیه اضطراری و جابه‌جایی	مدیریت هوشمند سوختگی
خواب‌اندن مصدوم به پشت مشروط به عدم آسیب به سروگردن، آسپتیک	استفاده از روش کشیدن روی زمین، توسط لباس یا زیربغل.	خنک‌سازی محل سوختگی با آب خنک و نه یخ، به مدت ۱۰ تا ۱۵ دقیقه
پوشاندن مصدوم با پتو و در صورت هوشیاری، دادن مایعات شیرین	پرهیز از جانداختن شکستگی‌ها	پوشاندن محل زخم با گاز استریل یا پارچه تمیز

مجموع انرژی مصرفی کشور را مصرف می‌کنند. درحالی‌که این صنایع اشتغال‌زایی به شدت بالایی دارند و اثر به‌مراتب قابل‌توجهی بر تولید ناخالص داخلی کشور می‌گذارند. وی افزود: سهم ایران از بازار عراق در سال‌های اخیر به شدت کاهش یافته است. ما در این سال‌ها بارها به مسوولان درباره کاهش سهم ایران از بازار عراق اخطار داده‌ایم. آمریکایی‌ها در این سال‌ها به‌طور همدغدمند ورود اسکناس دلار را به بازار عراق محدود کرده‌اند؛ در چنین شرایطی تاجر عراقی در تبادل با طرف ايرانی متضرر می‌شود. سخت‌گیرانه بودن قوانین تجاری از سوی طرف عراقی در تعامل با ایران، توسعه‌نیافتگی زیرساخت‌های حمل‌ونقل و... مشکلات ما را افزایش داده است. در همین حال صادرکننده ایرانی نیز موظف به بازگشت ارز حاصل از صادرات با قیمت به‌مراتب ارزان‌تر است. همه موارد یاد شده به کاهش سهم ایران از بازار عراق منجر می‌شود.

کلاهی صدمی گفت: شرکت‌های ايرانی می‌توانند شراکتی را با طرف عراقی ترتیب دهند؛ به این معنی که بخشی از تولید را به کشور عراق منتقل کنند. در همین حال می‌توانیم بخشی از نیازهای کشور را با اتکا به عراق تامین کنیم. واردات بخشی از کالای اساسی مورد نیاز کشور از عراق می‌تواند به گزینه‌ای برای تهاوت و گرگشتایی از صادرات بدل شود. به‌خصوص آنکه در سال‌های اخیر تحت‌تاثیر شرایط تحریمی و بروز محدودیت جدی در تعاملات بانکی، انتقال پول در فرآیندهای تجاری به شدت دشوار شده است. وی افزود: بارها این پیشنهادت به مسوولان داده شده، اما در عمل اقدامی برای بهبود شرایط اتخاذ نمی‌شود. در چنین شرایطی چنانچه مشکلات طبق همین روال ادامه یابد، آینده روشنی پیش روی معاملات تجاری ایران و عراق وجود نخواهد داشت. کشورهای رقیب از جمله ترکیه، عربستان، اردن، امارات و... جای ما را در بازار عراق خواهند گرفت. کلاهی صدمی گفت: به‌عنوان نمونه طرف عربستانی کم‌لاها همدغدمند خطوط اعتباری با بهره بسیار پایین با حتی بدون بهره را در اختیار طرف عراقی قرار می‌دهد. یعنی طرف عراقی می‌تواند از عربستان خرید کند و هزینه آن را با گذشت ۶ ماه بدون بهره بپردازد؛ درحالی‌که شرکت ايرانی از توان مالی لازم برای ارائه چنین تخفیفاتی به طرف عراقی برخوردار نیست.

وی افزود: اهمیت بازار عراق از منظر اشتغال‌زایی، اثرگذار بر تولید ناخالص داخلی و ایجاد بازار برای صنعت ایران، قابل‌توجه است. به‌خصوص آنکه ما در دست آوردن بازار جدید برای فروش محصولات نهایی با چالش‌های جدی مواجه هستیم؛ بنابراین توجه به بازار عراق نیازمند تمهیدات ویژه برای حفظ سهم از این بازار است. درهمین‌حال انتظار می‌رود حل مشکلات تجارت با عراق در دستور کار سیاستگذار قرار گیرد. در چنین شرایطی تخصیص خط اعتباری از طریق صندوق ضمانت صادرات یا بانک توسعه صادرات و تاسیس بانک مشترک میان دو کشور می‌تواند به حفظ این بازار مهم صادراتی ایران کمک کند.

نبود توازن در تعامل با پاکستان

مراد نعمتی ززرگان راینز بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در کشور پاکستان در گفت‌وگو در ارزیابی ظرفیت‌های تجاری میان دو کشور گفت: پاکستان کشوری با جمعیت ۲۵۰میلیون نفری است. این کشور واردات‌محور است. به این معنی که نسبت واردات محصولات مختلف به این کشور غالباً ۲ تا ۳برابر میزان صادرات آن برآورد می‌شود. بنابراین از پاکستان باید به‌عنوان کشوری پذیرنده کالا یاد کرد. وی افزود: پاکستان با ۴ کشور چین، افغانستان، هند و ایران هم مرز است. مرز چین با پاکستان محدود است

عکس نوشت

کارتون

و تقریباً نصف سال نیز فعالیت ندارد. در همین‌حال پاکستان اخیرا با افغانستان نیز چالش‌های سیاسی پیدا کرده است. این کشور با هاند نیز مشکلات سیاسی زیادی دارد و عملا تجارت مستقیم ندارد. بنابراین ایران از ظرفیت بالای همسایگی و هممرزی با پاکستان برخوردار است.

نعمتی ززرگان گفت: پاکستان از ظرفیت ویژه‌ای برای تامین نیازهای ما در حوزه کالاهای اساسی برخوردار است. در همین‌حال می‌تواند به‌عنوان مقصدی برای صادرات مجدد کالاهای ايرانی شناخته شود. به‌خصوص آنکه این کشور از تخفیفات تعرفه‌ای ویژه‌ای از سوی کشورهای غربی و ایالات متحده برخوردار است. تعامل سازنده میان پاکستان و کشورهای غربی فرصتی برای حضور محصولات ايرانی در بازار رقابت جهانی با اتکا به روش ری‌کسپورت باشد. به‌خصوص آنکه پاکستانی‌ها از توان خوبی در حوزه بازاریابی جهانی برخوردار هستند او افزود: با وجود پتانسیل ویژه پاکستان در تعامل با ایران، در طول دهه‌های گذشته این ظرفیت عملاً نادیده گرفته شده است. هیچ‌گاه تصمیم راهبردی با هدف ارتقای سطح تبادل‌ات تجاری میان ایران و پاکستان در سطح عملیاتی اتخاذ نشده است. در همین حال مشکلاتی همچون فقدان زیرساخت‌های تجاری، مشکلات بخش گمرک، چالش‌های لجستیکی و نبود موافقتنامه‌های مهم تجاری از موانع اصلی توسعه روابط تجاری میان ایران و پاکستان هستند. ارزش صادرات چین به پاکستان تا سال ۲۰۱۴ حدود ۴میلیارد دلار بود؛ پس از امضای موافقتنامه تجارت آزاد میان دو کشور، صادرات چین به این کشور به ۱۸میلیارد دلار افزایش یافت. تا جایی‌که اکنون چین بزرگ‌ترین صادرکننده کالا به پاکستان به شمار می‌رود.

وی افزود: در حال حاضر بخشی از تجارت ایران و پاکستان در قالب غیررسمی و بپلهووری به‌خصوص از گذرگاه مرز «پیشین» انجام می‌شود. کالا از سمت ایران اظهار می‌شود اما طرف پاکستانی اقدام به کم‌اظهاری می‌کند. بازار پاکستان به شدت رقابتی است و درهمین‌حال تعرفه واردات نیز بالا است. در نتیجه در ورود غیررسمی کالا به پاکستان، کالای صادراتی رسمی، امکان رقابت را در این بازار نخواهد داشت. به بیان دیگر بخش قابل‌توجهی از تجارت از مسیرهای غیررسمی صورت می‌گیرد.

راینز بازرگانی ایران در کشور پاکستان گفت: در طول

۱۵-۱۰سال گذشته تلاش گسترده‌ای برای ارتقای روابط با پاکستان و همچنین ایجاد تعامل میان بخش خصوصی دو کشور، انجام شده و اثرات آن را می‌توان در استقبال طرف پاکستانی از رویدادهای تجاری ایران از جمله اکسپو مشاهده کرد. به‌علاوه حجم تجارت میان ایران و پاکستان در سال گذشته برای نخستین بار از مرز ۳میلیارد دلار عبور کرد. نعمتی ززرگان در ادامه افزود: سال ۱۳۹۵ سند توسعه همکاری ایران و پاکستان امضا شد. این سند ۳ بند اصلی داشت. نخست آنکه، مقرر شد سطح معاملات تجاری ایران و پاکستان تا سال ۲۰۲۱ به ۵میلیارد دلار افزایش یابد. دوم آنکه: توافقنامه تجارت آزاد میان دو کشور امضا شود. سوم آنکه، اجرائی تفاهم نامه تجارت ترجیحی سال ۲۰۰۶ است. اکنون با گذشت نزدیک به ۱۰ سال، در جریان سفر رئیس‌جمهوری به پاکستان، سند اولیه تجارت آزاد میان دو کشور امضا شده؛ اما هنوز لیست کالاهای نهایی نشده است. حال این علامت سوال جدی مطرح است که چرا در طول سالیان گذشته این مساله مهم در حاشیه قرار گرفته است. وی افزود: امیدواریم مساله تجارت آزاد میان دو کشور ظرف یک سال آتی نهایی و اجرائی شود.

وی در خصوص عدم تعادل تجاری میان ایران و پاکستان گفت: پاکستان از ظرفیت بالایی برای صادرات کالاهای اساسی، نهادهای دامی، گوشت و... به ایران برخوردار است. همهرز بودن و همسایگی این ظرفیت را بیشتر تقویت می‌کند. با این‌وجود در طول سال‌های گذشته این ظرفیت مغفول مانده است. نعمتی ززرگان در خصوص پتانسیل تامین برنج از سوی پاکستان گفت: قبل از اعمال تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران، پاکستان بیشترین سهم برنج برای وارداتی ایران را در اختیار داشت. با آغاز تحریم‌ها و بروز چالش در مسائل بانکی این سهم به شدت کاهش یافت اما در سال‌های اخیر این کشور مجددا در رده بزرگ‌ترین صادرکنندگان برنج به ایران قرار گرفته است. وی افزود: پاکستان می‌تواند نقش بیشتری در تامین کتجد، گوشت گرم، ذرت، نهادهای دامی و... موردنیاز ایران ایفا کند. این موضوع مسیر صادرات ایران به پاکستان را هم هموار خواهد کرد. چراکه تراز تجاری ۲ محدودی متعادل می‌شود.

نعمتی ززرگان در ادامه گفت: از حدود ۲ سال گذشته واردات گوشت گرم از پاکستان آغاز شده است هر چند ظرفیت همکاری در این بخش به‌مراتب بیشتر است. افزایش واردات از پاکستان می‌تواند نقش ویژه‌ای در ارتقای استحکام روابط تجاری میان دو کشور ایفا کند. وی افزود: حال این سوال جدی مطرح است که چرا در سال‌های گذشته سیاستگذاران و تصمیم‌گیران نسبت به ظرفیت‌های پاکستان برای تامین نیازهای ضروری ایران، بی‌توجه بودند؟ وی در پاسخ به سوالی مبنی بر اثرات تشدید تحریم‌ها بر روابط تجاری آتی میان ایران و پاکستان گفت: بدون تردید تحریم عامل منفی در تجارت خارجی ۲ کشور محسوب می‌شود. با این‌وجود تجارت با اتکا به مزیت‌های همسایگی و استفاده از ابزار تجارت تهاوتی می‌تواند یکی از گزینه‌های مواجهه با شرایط دشوار تحریمی باشد.

راهکارهای ارتقای نقش ایران در افغانستان

محمود سیادت رئیس اتاق بازرگانی ایران و افغانستان در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» در ارزیابی شرایط تعادل تجاری میان ایران و افغانستان گفت: نبود توازن میان صادرات و واردات میان ایران و افغانستان، مورد اعتراض طرف افغانستانی است. با این‌وجود باید تاکید کرد که افغانستان برای حدود ۵ دهه درگیر جنگ‌های داخلی و خارجی متعدد بوده است. افغانستان پیش از جنگ هم کشوری صنعتی نبوده است، برهمین اساس نیز بضاعت صادراتی قابل‌توجهی ندارد. در یک نگاه کلان‌تر باید بگوییم اگر افغانستان به رفاه حداقلی نرسد و در مسیر صنعتی شدن گام برندارد، با توجه به سهم قابل‌توجه جمعیت جوان آن، همواره با چالش مهاجرت غیرقانونی نیروی جوان از این کشور به ایران مواجه خواهیم بود.

وی افزود: سیاست ما برقراری تعامل با طرف افغانستانی، هم‌افزایی، ارائه مشاوره، صادرات تکنولوژی به طرف مقابل و حتی سرمایه‌گذاری با هدف توسعه صنعتی افغانستان است. سه حوزه تعامل با افغانستان از سوی ما بررسی شده است. در حوزه صنعت، اگرچه در چند سال اخیر با حمایت دولت افغانستان، رشد تولید در این کشور چند برابر شده اما این توسعه همچنان به صنایع سبک و تبدیلی محدود است. محصولات صنعتی تولید شده در این کشور در موارد معدود یا ناچیزی قابلیت صدور به ایران دارد.

در بخش معدن افغانستان از ظرفیت‌های معدنی ویژه‌ی برخوردار است، اما سیاست دولت افغانستان اجرائی فرآیندهای استحصال مواد معدنی در این کشور است. بنابراین واردات مواد معدنی خام از افغانستان نیز با سیاست‌های این کشور همخوانی ندارد. البته مذاکراتی برای تهاوت میان شمش فولاد با سنگ آهن، در این کشور مطرح است. درهمین‌حال توافقهایی برای انتقال دانش و تکنولوژی معدنی به این کشور داشته‌ایم. در بخش کشاورزی و دامپروری نیز افغانستان از ظرفیت قابل‌توجهی برخوردار است.

افراط و تفریط سیاستگذار مسکن

سیاستگذار مسکن در ایران طی دهه‌های

گذشته، تقریباً همه طرح‌ها و برنامه‌های «تامین مسکن» را در «مسکن ملکی» خلاصه کرد که البته آن را هم عمدتا در قالب «مسکن‌سازی دولتی» به اجرا درآورد؛ هرچند در برخی دوره‌ها از جمله اواسط دهه ۹۰، سیاست «وام ویژه خرید خانه اول» خلی زود «نورم بالای مسکن» و «تغییر دولت» آن را قربانی کرد، با این‌حال «تجربه کشورهای مختلف در برنامه‌ریزی برای بخش مسکن» نشان می‌دهد، «رقه مستنکن خنوازها لزوماً از راه مستنکن ملکی» اتفاق نمی‌افتد.

بررسی‌های «دنیایاقتصاد» از چگونگی «تامین مسکن در استطاعت» برای مستاجرها براساس شیوه‌هایی افراطی و تفریطی در جهان حاکی است؛ کشورهایی که سیاست‌های اقتصادی و تصمیمات ویژه بازار مسکن و ساختمان در آنها به شکل مطلق از «مسکن ملکی» حمایت می‌کند، بازار اجاره‌نشینیی در آنجا از دو محل خسارت می‌بیند؛ یکی «خلا شیوه‌ای موفق تامین پارانه اجاره‌نشینیی ویژه دهک‌های یک تا ۳ و تسهیلات حمایتی ویژه مستاجرها به شکل عرضه مسکن اجاره‌ای انبوه» و دیگری «از جذابیت افتادن بازار اجاره‌داری نزد سرمایه‌گذاران ملکی». «کشورهایی هم که در موضوع «حمایت از بازار اجاره و مستاجرها»، به‌رغم «تعادل سیاستی در مسکن ملکی و مسکن اجاره‌ای»، دچار افراط شده‌اند مداخله گسترده در بازار اجاره با تعیین نرخ مجاز رشد اجاره‌ها- بازهم مثل کشورهای دسته اول، «طلعی مستاجرها» کار انجام داده‌اند، نه به نفع آنها.

تفریط دولتها در تامین مسکن مستاجرها، ظاهر عوام‌پسندی دارد، خناترشدن مستاجرها، اما از آنجا که دهک‌های پایین درآمدی، نمی‌توانند شرایط لازم برای پرداخت بهای خرید را پیدا کنند، از امتیازهای مسکن ملکی جا می‌مانند. در حالت دوم نیز «سناخله در سازوکار بازار اجاره» به فرار موجرها از اجاره‌داری می‌انجامد و نتیجه‌اش، داغ‌نشدن بازار برای مستاجرها از محل رشدهای بیشتر اجاره‌ها خواهد بود.

برخی کشورهای اروپایی از مسکن اجاره‌ای حمایت می‌کنند اما برخی از همین کشورهای سیاست‌های تفریطی دارند. در آمریکا اما اگر چه عمده تسهیلات و مشهورها به «مسکن ملکی» متمرکز است اما ترکیب این سیاست با سیاست‌های مالیاتی از جمله «مالیات سالانه»، راه عرضه خانه‌هایی را که با نیت سرمایه‌گذاری ملکی به پشتوانه «وام‌های خرید با پوشش بالا» و «معافیت‌های مالیاتی مرتبط با تسهیلات مسکن»، خریداری می‌شود به سمت بازار اجاره‌داری، هموار کرده است؛ نه اینکه، خانه‌های دوم و چندم افراد در بازار ملک منجمد شود. در ایران، سیاست مسکن، مسیر تفریط در تامین مسکن مستکن‌ها را طی کرده‌است. مسکن‌سازی دولتی به نیت خناترکردن مستاجرها، در شرایطی که عمده مستاجرها در سال‌های اخیر قدرت پس‌انداز را از دست‌دادند و امکان خرید مسکن‌های دولتی‌ساز را ندارند. تجربه کشورهای مختلف در این‌باره نشان می‌دهد: سیاست پهنه «تامین امنیت مسکن بدون نیاز به مالکیت» مستلزم «نورم عمومی پایین»، «دهها سرمایه‌گذاری در عرضه مسکن‌های حمایتی» «پرهیز از دخالت در اجاره‌های واحدهای غیرمسکن حمایتی» و «سیاست‌های درست مالیاتی» است.

تغییر از مالکیت به اجاره‌داری در ایالات‌متحده، روایت ثابت درباره خناترشدن سال‌هاست با این فرض شکل گرفته که مالکیت خانه مهم‌ترین مسیر ساختن ثروت خانوارهاست. سیاستگذاران آمریکایی تقریباً یک قرن است که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم مردم را به خرید خانه تشویق کرده‌اند؛ از یارانه‌های مالیاتی گرفته تا سازوکارهای اعتباری آسان‌تر، اما تحلیل‌های اقتصادی اخیر، از جمله دیدگاه دو کارشناس در یک موسسه تحقیقات سیاستگذاری اقتصادی، نشان می‌دهد این تصویر سادسازی شده‌است و مالکیت خانه همیشه بهترین مسیر سرمایه‌گذاری نیست؛ در واقع ترویج مالکیت خانه به‌عنوان یک «استراتژی ثروت‌سازی» می‌تواند باعث هدایت میلیون‌ها نفر به تصمیمی‌هایی شود که ریسک مالی بالایی دارد. تجربه چند کشور اروپایی نشان می‌دهد؛ رویکردی متفاوت یعنی ایجاد بازار اجاره قوی و قابل‌اعتماد نیز می‌تواند امنیت و رفاه خانوارها را تامین کند، بدون اینکه ضرورتا سهم مالکیت بالا باشد.

کشورهایی مثل آلمان، اتریش، هلند، سوئیس و برخی کشورهای اسکاندیناوی با سیاست‌هایی که محور آنها بر «اجاره‌داری مقرون‌بصرفه و پایدار» استوار بوده، ثابت کرده‌اند که مسیر توسعه مسکن لزوماً از کاتل «مالکیت شخصی» نمی‌گذرد. این کشورها از سازوکارهایی مانند مسکن اجتماعی گسترده و مقررات هوشمند در بازار اجاره، قوانین حمایت از مستاجران و ضوابط مالیاتی در بازار مسکن ملکی استفاده کرده‌اند.

مالکیت خانه سال‌هاست به‌عنوان یکی از مسیرهای اصلی ایجاد ثروت به مردم معرفی‌شده، اما نوربرت میشل و جروم قامولارو در موسسه تحقیقی CATO در آمریکا -این موسسه تحقیقاتی بر روی سیاست‌های اقتصادی و تنظیم مقررات با هدف افزایش رفاه مطالعه می‌کند- معتقدند؛ این نگاه بیش از حد خوش‌بینانه است و اغلب هم با واقعیت اقتصادی همخوانی ندارد. به باور آنها، سیاستگذاران نباید مالکیت خانه را به‌عنوان یک استراتژی مطلق برای تامین مسکن و همچنین سرمایه‌گذاری مطمئن تبلیغ کنند.

مراسم چهلم رهبر شهید - اردبیل